

Psychosociale ontwikkeling

Beste groepsleider,

Voor je ligt het handboek welke het resultaat is van een afstudeeronderzoek dat wij hebben uitgevoerd ter afronding van de studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Dit handboek is het resultaat van de scriptie die wij hebben geschreven, in opdracht van observatie- en behandelgroep Idefix, Karakter Ede. Dit handboek richt zich in het bijzonder op de doelgroep kleuters, mogelijk met ADHD en/of PDD-NOS.

Dit is het handboek 'psychosociale ontwikkeling'. Robert S. Feldman geeft in zijn boek 'Ontwikkelingspsychologie' (2009) de volgende definitie van psychosociale ontwikkeling: *"Benadering van ontwikkeling die de veranderingen omvat in de manier waarop we aankijken tegen onze interacties met anderen, tegen het gedrag van anderen en tegen onszelf als leden van de maatschappij."*

Je vindt in dit handboek activiteiten die de psychosociale ontwikkeling van het kind stimuleert. Het gaat dan om het ontwikkelen van sociale omgangsregels, omgangsvormen en vriendschappen.

Veel plezier met het uitvoeren van de activiteiten.

Groetjes
Anne Ariaans,
Lize van der Hel,
Marlies de Leeuw.

Gebruiksaanwijzing

Wij schrijven in het handboek in de 'je' vorm. Lees des gewenst 'u'.
Waar gesproken wordt over 'hem' kan des gewenst 'haar' gelezen worden.

Op de voorzijde van elke pagina vind je de **activiteit**. Deze activiteit stimuleert de ontwikkelingsvaardigheid die bovenaan de pagina genoemd wordt. Het wil dus niet per definitie zeggen dat wanneer deze activiteit is uitgevoerd, het kind de ontwikkelingsvaardigheid onder de knie heeft. Het gaat puur om stimulerende activiteiten.

In het **omrande vak** staat kort hoelang de activiteit duurt, hoeveel kinderen mee kunnen doen aan de activiteit en welke benodigdheden nodig zijn.

Na de activiteit wordt de **begeleidingsrol** benoemd. Dit is de rol die wij je aanraden aan te nemen tijdens de activiteit. Wat deze rol exact inhoudt en waarom wij voor deze rol kiezen, kun je lezen op de achterzijde van de pagina onder het kopje 'begeleidingsvorm'.

Vervolgens komen de **doelen** van de activiteit aan bod. Ten eerste stimuleert de activiteit de vaardigheid die bovenaan de pagina genoemd wordt, maar daarnaast vaak ook nog andere ontwikkelingsvaardigheden. Wij hebben deze overzichtelijk voor je neergezet.

Wij hebben bij elke activiteit gelet op **aandachtspunten** voor het uitvoeren van de activiteit met kinderen met **ADHD** en/of **PDD-NOS**. Deze aandachtspunten hebben wij kort en krachtig benoemd. Wij gaan er vanuit dat je als groepsleider al enige kennis beschikt over de stoornissen ADHD en PDD-NOS. Wanneer je meer informatie wilt over deze stoornissen, verwijzen we je door naar onze scriptie waarin wij uitgebreid ingaan op deze stoornissen.

Tot slot staat op de voorzijde het kopje '**wordt vervolgd...**'. Hier bieden wij de mogelijkheid om door te oefenen met andere activiteiten. Omdat het soms om meerdere activiteiten gaat, benoemen wij alleen de nummertjes van de aansluitende activiteiten.

Op de achterzijde staat de verantwoording. Hier gaan we iets uitgebreider in op de volgende punten: **vorm van spelen, plaats, materiaal, aantal personen en begeleidingsvorm**.

Aan het eind van het document vind je een **begrippenlijst**.

We hopen dat je nu zo optimaal mogelijk met dit handboek aan de slag kunt.

Inhoudsopgave

Ontwikkelingsvaardigheden	Titel	Vervolg activiteiten
2.1.1 Het kind vraagt of het iets mag lenen.	Kwartet	2.3.4 / 3.1.3 / 3.1.5A / 6.4.1 / 6.4.3 / 7.2.9
2.1.2 Het kind kan een compliment geven en ontvangen.	A. Poppenspel B. Complimentenkroon C. één-op-één	2.1.2A / 2.1.2B / 2.1.2C / 3.1.3 / 4.1.4 / 4.3.1A / 6.1.7
2.1.3 Het kind zegt wat het wel en niet prettig vindt.	B. Spetters	3.2.1C
2.1.4 Het kind laat iemand uitspreken.	Ortelsien	2.3.9 / 7.1.4
2.1.5 Het kind is spraakzaam aan tafel (v.a. 5 jaar).	Betrek het kind bij het gesprek.	5.2.1
2.2.1 Het kind kan luisteren.	Stop en wacht.	2.1.3B / 2.1.4 / 2.2.3 / 2.2.4 / 2.2.5 / 2.2.7 / 2.3.1A / 2.3.1B / 2.3.3 / 2.3.6 / 2.3.7 / 2.3.9 / 2.3.10 / 2.3.12A / 2.3.12B / 2.3.13A / 2.3.13B / 2.3.13D / 2.5.2 / 4.1.2 / 4.3.1A / 4.3.1B / 4.3.2 / 5.1.6 / 6.1.8 / 7.2.1 / 7.2.2 / 7.2.3
2.2.2 Het kind kijkt iemand aan als het met iemand praat.	Gezichten trekken.	2.1.2B / 2.1.5 / 2.2.4 / 2.2.7 / 2.2.8 / 2.3.1 / 2.3.9 / 4.1.3B
2.2.3 Het kind onthoudt wat de volwassene gezegd heeft.	Ik ga op vakantie en ik neem mee...	2.1.2C / 2.2.8 / 2.3.13B / 2.3.13D / 3.1.5B / 4.3.1A / 4.3.1B / 4.3.2 / 7.3.1 / 7.3.2 / 7.3.3
2.2.4 Het kind zegt alstublieft en dank u wel.	Winkeltje spelen.	7.2.1
2.2.5 Het kind vraagt of iets wel of niet mag.	Kwartet spelen.	2.2.4 / 2.2.6A / 2.3.2 / 6.1.6
2.2.6 Het kind kan een voorstel doen.	A. Tijdens de speelafpraak B. Rollenspel	2.2.6A / 2.2.6B / 2.3.3 / 2.3.4 / 2.3.5B / 2.3.6 / 2.3.11 / 2.3.12A / 2.3.12B / 2.3.13C / 3.1.5A / 3.2.1C / 4.1.1 / 4.1.3A / 4.1.4 / 4.3.1B / 6.1.4 / 6.2.1A / 6.2.1B / 6.2.3 / 6.4.1 / 6.4.2 / 6.4.3 / 6.5.1 / 7.2.9
2.2.7 Het kind groet bij binnenkomst en vertrek.	Begroetingsspel	2.2.4 / 2.2.8
2.2.8 Het kind maakt onderscheid tussen leeftijdsgenoten en volwassenen.	Begroetingsspel	2.2.4 / 2.2.7

2.3.1 Het kind kent groepsgenootjes bij naam.	A. Goede morgen lied B. Tik, tik, tik, wie ben ik?	2.3.1A / 2.3.1B / 2.2.1 / 4.2.1A / 4.2.1B
2.3.2 Het kind vraagt om mee te mogen doen bij een spel.	Spelafspraak	-
2.3.3 Het kind kan samenspelen in een klein groepje.	Samen spelen.	2.2.6B / 2.3.4 / 2.3.7 / 2.3.8 / 2.3.10 / 3.1.1 / 3.1.4 / 4.1.1 / 4.1.5 / 4.2.1B / 4.3.1B / 5.1.2A / 5.1.2C / 5.1.8A / 5.1.8B / 6.1.8 / 6.2.1A / 6.2.1B / 6.2.3 / 6.3.2 / 6.4.2
2.3.4 Het kind kan meedoen met een spelletje.	Gezelschapsspellen	2.1.1 / 2.2.5 / 2.3.7 / 2.3.11 / 2.4.1 / 3.1.5A / 4.1.5 / 4.2.1A / 4.2.1B / 5.1.8A / 6.3.2 / 6.4.1 / 6.4.2 / 7.2.9
2.3.5 Het kind kan delen met een ander.	A. De fruitschaal B. Koek	2.3.5A / 2.3.5B / 4.1.3A
2.3.6 Het kind kan met anderen een besluit nemen.	Molletje moet kiezen.	2.3.3 / 2.3.5B / 2.3.12A / 2.3.12B
2.3.7 Het kind kan vriendschappen aangaan.	Voorstelling	2.3.3 / 2.3.10 / 2.3.13A / 6.1.8
2.3.8 Het kind komt voor zichzelf op.	Molletje	1.2.3 / 2.1.3A / 2.3.6 / 2.3.12A / 2.3.12B / 3.1.1
2.3.9 Het kind kan een gesprekje beginnen.	Het voorwerp praat.	2.1.5 / 2.2.7 / 2.2.8 / 2.3.13A / 2.3.13D / 4.1.1 / 6.2.3 / 7.1.8
2.3.10 Het kind legt contact met iemand die hij/zij leuk of lief vindt.	Dansen	2.3.9
2.3.11 Het kind kan nee zeggen.	Schipper mag ik overvaren?	2.3.8 / 3.1.1 / 6.1.1
2.3.12 Het kind kan onderhandelen.	A. Beren B. Onderhandelen	2.3.12A / 2.3.12B / 2.3.3 / 2.3.6
2.3.13 Het kind kan een ander helpen.	A. Jip en Janneke B. Klein taakje C. Bouwen D. Doktertje spelen.	2.3.13A / 2.3.13B / 2.3.13C / 2.3.13D / 2.3.3 / 3.1.6 / 7.1.8
2.4.1 Het kind accepteert het wanneer het iets niet mag.	Ganzenbord	2.1.1 / 2.2.6A / 2.3.4 / 2.3.7 / 3.1.5A / 4.1.3B / 4.2.3/ 4.3.1A / 4.3.1B / 6.1.4 / 6.1.5 / 6.1.6 / 6.1.8 / 6.4.1 / 6.4.3 / 6.5.1 / 7.2.9
2.5.1 Het kind kan zich in de toekomst verplaatsen.	Tijdmachine	-
2.5.2 Het kind vergelijkt thuis met dat van andere kinderen.	Dit is mijn huis.	-

Ontwikkelingstaak: 2.1 Sociale omgangsregels
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.1.1 Het kind vraagt of het iets mag lenen.

*Duur: **15 min.***

*Aantal kinderen: **1 – 4***

*Benodigdheden: **Kwartetspel***

Kwartet

Speel het spel kwartet met het kind. Je kunt kiezen voor een kwartetspel wat goed aansluit bij de interesses van het kind.

Let bij het kwartetten erop dat het kind op een vriendelijk manier vraagt of de ander een bepaalde kaart heeft. Bijv. 'mag ik van jou de grijze olifant?' en niet 'de grijze olifant'.

Begeleidingsrol

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind kan vragen of het iets mag lenen.
- Het kind kan omgaan met regels.
- Het kind kan meedoen aan een spelletje.
- Het kind kan op zijn beurt wachten.
- Het kind accepteert het wanneer het iets niet mag.
- Het kind kan omgaan met winnen en verliezen.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met aandacht vast houden, wanneer hij het oninteressant vindt.
- Groepsgrootte

Aandachtspunten PDD-NOS

- Vertraagde informatieverwerking
- Visueel ingesteld.
- Overzichtelijke plaatjes, dus weinig details.

Wordt vervolgd...

2.3.4 / 3.1.3 / 3.1.5A / 6.4.1 / 6.4.3 / 7.2.9

Vorm van spelen

Kwartet is een vorm van een gezelschapspel. Gezelschapsspellen zijn een vorm op zich. Het is een geheel doordacht en uitgewerkt spel. De materialen per spel zijn bijgeleverd en er zijn spelregels aan verbonden. Het is compleet, er hoeft niets zelf bedacht te worden en voorbereiding is niet nodig.

Plaats

De plaats waar deze activiteit plaatsvindt, is aan tafel. Wij kiezen voor de tafel omdat iedereen dan op zijn eigen plekje rondom de tafel zit. Dit is een afgebakende plaats en maakt dat de aandacht bij de tafel blijft. De personen die daar zitten richten zich op elkaar.

Materiaal

Een kwartet spel is het enige benodigde. Dit is een speelleermateriaal. Op deze manier leert het kind door middel van een spel een bepaalde vaardigheid. We hebben hiervoor gekozen omdat kleuters in de leeftijd zijn van spelend leren en ontdekken en je niet met een kind om de tafel gaat zitten om een gesprek te houden. Het leert door te doen.

Aantal personen

De groepsleiding kan het kwartet spel spelen met minimaal 1 kind en aan te raden is om het met maximaal 4 kinderen te spelen. Dit om de rust in de groep te bewaren en om de concentratie langer vast te kunnen houden.

Begeleidingsvorm

Bij het kwartetten, ben je een medespeler. Je vervult dezelfde rol als het kind en je gaat mee in de stroom van het spel. In dit geval bepaald niet het kind wat er gebeurt, maar de gegeven spelregels die bij het spel horen. Als medespeler kan je een model zijn voor het kind door in je rol het goede voorbeeld te geven, dus netjes te vragen of je een kaart kan krijgen.

Ontwikkelingstaak: 2.1 Sociale omgangsregels
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.1.2A Het kind kan een compliment geven en ontvangen.

Duur: 15 – 20 min.

Aantal kinderen: 2 – 4

Benodigdheden: handpoppen / knuffels

Poppenspel

Laat door middel van twee poppenkastpoppen, die samen iets ondernemen en elkaar complimenteren, zien aan het kind hoe je een compliment kunt geven. Dit kunnen complimenten zijn op verschillende gebieden. Bijvoorbeeld over uiterlijk, vaardigheden, karaktertrekken, etc.

Nadat je dit in verhaalvorm hebt voorgedaan, mogen twee kinderen (of jij en een kind) de poppen vasthouden en zelf een compliment aan de ander geven. Dit kan worden herhaald.

Begeleidingsvorm

In het begin ben je spelleider, later regisseur.

Doelen

- Het kind kan een compliment geven.
- De taal- en spraakontwikkeling.
- Het kind kan kijken naar een spel, zonder er zelf aan mee te doen.

Aandachtspunten ADHD

- Mogelijk weinig positief contact met anderen. Belangrijk dat het kind aan deze activiteit meedoet.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Minder gericht op anderen.
- Problemen in ontwikkeling van gevoel.
- Problemen in begrip van sociale informatie.

Wordt vervolgd...

2.1.2B / 2.1.2C / 3.1.3 / 4.1.4 / 4.3.1A / 6.1.7

Vorm van spelen

De poppenkast is een vorm van rollenspel. Door het spelen van een rollenspel krijgt een kind inzicht in zijn of haar eigen emoties en in die van degenen met wie zij spelen. Tevens kan een kind in een rollenspel experimenteren met gedrag wat ze in het echte leven niet durven laten zien. Dit rollenspel aan de hand van karakters kan de drempel voor het kind verlagen om een compliment te geven. Het kan zich namelijk verschuilen achter een karakter, terwijl de boodschap wel overkomt.

Plaats

Dit spel speelt zich af in en rondom de poppenkast. Het maakt niet uit waar deze staat, als de kinderen er maar omheen kunnen zitten. Doordat er een poppenkast is, is de aandacht daarop gefocust, dus hoeft de ruimte niet gestructureerd te zijn. Wanneer er geen poppenkast in het bezit van de Idefix is, kan je de bank gebruiken om achter te gaan zitten en over de rand heen te spelen met de poppen.

Materiaal

Voor de poppenkast zijn een poppenkast nodig en handpoppen. Een poppenkast bakent het terrein af wat maakt dat het echt om het verhaal met de poppen draait. De poppen beelden karakters uit die kinderen in het verhaal meenemen, waarin kinderen zich kunnen herkennen en mogelijk hebben zij een voorbeeldfunctie voor het kind. Zo kan een pop met een bepaald karakter een kind iets aanleren of ergens bewust van maken.

Aantal personen

De poppenkast is niet afhankelijk van het aantal personen. Een poppenkast is juist leuk om met de hele groep te doen. Het geeft namelijk ook een saamhorigheidsgevoel, doordat de kinderen met zijn allen in één verhaal worden meegenomen. Wanneer bijvoorbeeld twee of drie kinderen elkaar niet mogen, is de poppenkast een goed middel om in te zetten om de kijker naar elkaar te beïnvloeden. Het is dus mogelijk ook met twee personen uit te voeren. Er moeten in ieder geval altijd minimaal twee kinderen meedoen, anders kunnen er geen complimenten gegeven en ontvangen worden.

Begeleidingsvorm

Vanaf het moment dat bij het poppenspel de kinderen door middel van de poppen complimenten aan elkaar geven, leiden zij het spel. Zij bepalen op dat moment waar zij een compliment over geven. Vanaf dat moment ben je de regisseur. Je geeft misschien nog wel tips, maar je doet niet meer mee aan het spel.

Ontwikkelingstaak: 2.1 Sociale omgangsregels
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.1.2B Het kind kan een compliment geven en ontvangen.

Duur: 15 min.

Aantal kinderen: 2 – 4

*Benodigdheden: **Complimentenkroon***

Complimentenkroon

Gebruik de complimentenkroon uit bijlage 3. Leg uit wat een compliment is. Één van de kinderen mag de kroon opzetten. De andere kinderen aan tafel geven dit kind om de beurt een compliment. Geef het goede voorbeeld door zelf te beginnen met het geven van een compliment.

Wanneer een kind geen compliment kan bedenken kun je het kind stimuleren door vragen te stellen. Vraag bijvoorbeeld: wat vind je het mooiste aan (naam)? Wat vind je dat (naam) goed kan?

Wanneer alle kinderen een compliment hebben gegeven, gaat de kroon naar het volgende kind.

Deze activiteit kan in tijd worden verkort. Let er hierbij wel op dat alle kinderen even vaak aan de beurt komen.

Begeleidingsvorm

Je ben hier zowel spelleider, regisseur als medespeler.

Doelen

- Het kind kan een compliment geven en ontvangen.
- Het kind kijkt iemand aan als het met iemand praat.

Aandachtspunten ADHD

- Mogelijk weinig positief contact met anderen, dus belangrijk dat hij de complimentenkroon op zijn hoofd krijgt.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Minder gericht op anderen.
- Problemen in ontwikkeling van gevoel.
- Problemen in begrip van sociale informatie.
- Missend gevoel voor gevoelselement achter een boodschap.

Wordt vervolgd...

2.1.2A / 2.1.2C / 3.1.3 / 4.1.4 / 4.3.1A / 6.1.7

Vorm van spelen

De complimentenkroon valt onder thematisch spel. Het is een spel dat draait om één centraal thema, namelijk complimenten. Het gaat om complimenten geven en complimenten ontvangen. Door het werken met een thema wordt de werkelijkheid van de wereld naar binnen gehaald.

Plaats

De complimentenkroon kan op verschillende plaatsen uitgevoerd worden. Een idee is om het tijdens het drinken van de limonade te doen. Dan is er een gerichte activiteit en zitten de kinderen al klaar.

Materiaal

De complimentenkroon zit in bijlage 3. Het is van karton. Het gaat hierbij niet om het materiaal maar om de functie van de kroon, namelijk aangeven wie de complimenten krijgt.

Aantal personen

Het spel is niet afhankelijk van het aantal personen. De complimentenkroon kan met alle kinderen tegelijk uitgevoerd worden. Belangrijk is dan wel dat het goed gestructureerd wordt zodat het niet te lang duurt. Wanneer bijvoorbeeld twee of drie kinderen elkaar niet mogen, is de complimentenkroon een goed middel om in te zetten om de kijk naar elkaar te beïnvloeden. Het is dus mogelijk ook met twee personen uit te voeren. Er moeten in ieder geval altijd minimaal twee kinderen meedoen, anders kunnen er geen complimenten gegeven en ontvangen worden.

Begeleidingsvorm

Bij de complimentenkroon vervul je meerdere rollen. Je bent spelleider omdat jij het spel leidt. Jij bent degene die een kind de kroon geeft. Daarnaast ben je regisseur omdat je tips en aanwijzingen geeft wanneer een kind het moeilijk vindt om een compliment te geven. Je bent medespeler, omdat jij zelf ook een compliment geeft aan het kind. Hierin geef je het goede voorbeeld, maar het kind met de complimentenkroon krijgt dan niet de regie over het spel.

Ontwikkelingstaak: 2.1 Sociale omgangsregels
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.1.2C Het kind kan een compliment geven en ontvangen.

Duur: 5 – 10 min.
Aantal kinderen: 1
Benodigdheden: n.v.t.

Één-op-één

Doe deze activiteit met één kind wanneer het naar bed gaat. Hierdoor krijgt het kind individuele aandacht. Ga bij het kind zitten, die in bed ligt, en vraag hem wat hij die dag goed gedaan heeft. Hierdoor leert het kind nadenken over zichzelf, situaties te verwoorden en complimenteert hij als het ware zichzelf.

Complimenteer vervolgens het kind met iets wat jij goed vond gaan die dag.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan een compliment aan zichzelf geven.
- Het kind kan een compliment ontvangen.
- Het kind onthoudt wat de volwassene gezegd heeft.

Aandachtspunten ADHD

- Mogelijk weinig positief contact met anderen, belangrijk dat het kind individueel positief contact heeft.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Problemen in ontwikkeling van gevoel.
- Problemen in begrip van sociale informatie.
- Missend gevoel voor gevoelselement achter een boodschap.

Wordt vervolgd...

2.1.2A / 2.1.2B / 3.1.3 / 4.1.4 / 4.3.1A / 6.1.7

Vorm van spelen

Het gesprekje dat één op één plaatsvindt bij het slapengaan, valt niet onder een bepaalde vorm van spelen.

Plaats

De plaats van het één op één gesprek met het kind is in zijn bed. Dit is een veilige plaats voor het kind. Hierin durft het misschien makkelijker zijn gevoel te uiten en dingen aan te geven. Het kind is dan ook rustig om mee in gesprek te gaan en wordt niet afgeleid door andere kinderen of de grootte van de ruimte.

Materiaal

Voor het één op één gesprek met het kind op bed zijn geen materialen nodig.

Aantal personen

Het aantal personen is naast jezelf, één kind. Dit omdat het goed is om individueel contact te hebben met het kind. Wanneer dit positief contact is, ben je helpend voor het kind en kan mogelijk de mate van contact groeien.

Begeleidingsvorm

Bij de activiteit 'één op één', ben je de spelleider. Dit omdat jij voor een groot gedeelte bepaald welke kant het gesprek op gaat. Bijvoorbeeld door te zeggen 'wat vond jij goed gaan aan tafel?'. We hebben gekozen voor spelleider omdat het voor een kind erg lastig kan zijn om terug te kijken in het verleden, zeker als het gaat om wat het goed of fout heeft gedaan. Let tijdens het leiden wel op dat er ruimte blijft voor de inbreng van het kind.

Ontwikkelingstaak: 2.1 Sociale omgangsregels
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.1.3B Het kind zegt wat het wel en niet prettig vindt.

Duur: 15 – 20 min.

Aantal kinderen: 1 – 4

*Benodigdheden: **Het verhaal 'Spetters'.***

Spetters

Lees met het kind het verhaal 'spetters' uit bijlage 4.

Praat na over het verhaal. Houdt hierbij in gedachten dat het gaat om wat het kind doet of zegt wanneer het iets niet leuk vindt. Punten die je hierbij kunnen helpen zijn:

- Noem voorbeelden van grapjes en vraag welk grapje ze wel en niet leuk vinden. Je zult merken dat de kinderen verschillende grapjes (niet) leuk vinden. Maak de kinderen hiervan bewust.
- Vraag het kind wat het doet wanneer er iets gebeurd wat het niet leuk vindt.
- Oefen, bespreek of doe voor hoe het kind aan kan geven dat het iets niet leuk vindt.

Begeleidingsrol

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind zegt het wanneer het iets wel of niet prettig vindt.
- Het kind leert op zijn beurt wachten.
- Het kind leert luisteren.

Aandachtspunten ADHD

- Beurtverdeling bij het bespreken van het verhaal.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Vertraagde informatieverwerking
- Moeite met inleven in een ander.

Wordt vervolgd...

2.1.3A / 3.2.1C

Vorm van spelen

Voor deze activiteit hebben we voor de vorm voorlezen gekozen. Je leest een verhaal voor, dit draagt bij aan de algemene ontwikkeling van een kind. Ook stimuleert het onder andere de sociaal-emotionele vaardigheden, waar aangeven wat je wel of niet leuk vindt, er één van is.

Plaats

Bij het voorlezen zoek je een rustig plekje uit met het kind. Je kunt met het kind op de bank zitten met eventueel een deken, maar een zitzak is ook een idee. Wanneer mogelijk laat je het kind kiezen. Door op een plaats te zitten dat geassocieerd wordt als kinderplaats, verplaats je je naar de leefwereld van het kind. Het kind voelt zich daar mogelijk volledig ontspannen en op zijn gemak.

Materiaal

Bij het voorlezen heb je het verhaal uit bijlage 4 nodig.

Aantal personen

De voorleesopdracht kan variëren in aantal personen. Dit kan met 1 kind, bijvoorbeeld wanneer een kind moeite heeft met het vertellen wat hij lastig vindt, maar ook met meerdere kinderen. Dit heeft als voordeel dat de kinderen elkaar op weg kunnen helpen in ideeën in wat leuk is en wat niet. Daarnaast kunnen ze van elkaar leren en leren ze gelijk vaardigheden als 'op je beurt wachten' en 'luisteren'.

Begeleidingsvorm

Bij het verhaal 'spetters' ben je de spelleider. Je leest namelijk het verhaal voor aan het kind. Door de vragen die je stelt aan het kind, bepaal je voor het grootste gedeelte waar over gepraat wordt. Natuurlijk is er ook ruimte voor het kind om met vragen of opmerkingen te komen.

Ontwikkelingstaak:	2.1 Sociale omgangsregels
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.1.4 Het kind laat iemand uitspreken.

Ortelsien

Duur: 15 – 20 min.

Aantal kinderen: 1 – 4

*Benodigheden: **Het verhaal 'Ortelsien'.***

- Wat gebeurt er als je iemand niet laat uitspreken?
- Wat ging er niet zo goed toen Kosje en Kever de eerste keer met elkaar praatten?
- Wanneer ging het wel goed?
- Praat jij wel eens door iemand heen? Wat gebeurt er dan?
- Etc.

Variatietip

- o Lees het verhaal interactief voor.

Begeleidingsvorm

Je bent spelleider.

Doelen

- o Het kind laat iemand uitspreken.

Lees met het kind het verhaal Ortelsien uit bijlage 5. Bespreek het verhaal na met het kind. Stel daarbij verschillende vragen die te maken hebben met het niet laten uitspreken van iemand of juist wel. Denk daarbij aan vragen als:

- o Het kind kan op zijn beurt wachten.
- o Het kind kan luisteren.

Aandachtspunten ADHD

- o Aandacht vasthouden.
- o Beurtverdeling

Aandachtspunten PDD-NOS

- o Vertraagde informatieverwerking
- o Moeite met onthouden.
- o Aan te raden is de variatietip.
- o Controleer wat het kind begrepen heeft van het verhaal.

Wordt vervolgd...

2.3.9 / 7.1.4

Vorm van spelen

Deze activiteit bevat de vorm voorlezen. We hebben voor deze vorm gekozen omdat voorlezen meerdere doelen dient. Zo wordt het thema, iemand laten uitspreken, op een andere manier aan de orde gesteld. In plaats van dat het direct genoemd wordt, komt het in een verhaalvorm terug, met karakters die het kind aanspreken. Kinderen hebben vaak nog een model en leren uit voorbeeldgedrag. Zo zijn in dit geval twee dieren het voorbeeld van het kind.

Plaats

Zoek een rustig plekje uit met het kind. Je kunt met het kind op de bank zitten met eventueel een deken, maar een zitzak is ook een idee. Wanneer mogelijk laat je het kind kiezen. Door op een plaats te zitten dat geassocieerd wordt als kinderplaats, verplaats jij je naar de leefwereld van het kind. Het kind voelt zich daar mogelijk volledig ontspannen en op zijn gemak.

Materiaal

Wat je nodig hebt voor deze activiteit is het verhaal uit bijlage 5.

Aantal personen

Deze activiteit kan zowel met een kind individueel als met meerdere kinderen tegelijk uitgevoerd worden. Individueel met het kind lezen maakt dat het kind zijn eigen zegje over het verhaal kan doen en los van anderen zijn mening kan vormen. Met meerdere kinderen lezen heeft als gevolg dat kinderen van elkaar kunnen leren, omdat elk kind vanuit zijn eigen gezichtsveld beredeneert.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je de spelleider. Je leest namelijk het verhaal voor aan het kind. Door de vragen die je stelt aan het kind, bepaal je voor het grootste gedeelte waar over gepraat wordt. Natuurlijk is er ook ruimte voor het kind om met vragen of opmerkingen te komen.

Ontwikkelingstaak:	2.1 Sociale omgangsregels
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.1.5 Het kind is spraakzaam aan tafel (v.a. 5 jaar).

*Duur: **30 min.***
*Aantal kinderen: **2 - 4***
*Benodigdheden: **n.v.t.***

Betrek het kind bij het gesprek.

Betrek het kind bij het gesprek tijdens de maaltijd. Dit kun je doen door vragen te stellen aan het kind. Bijvoorbeeld:

- Wat heb je vandaag gedaan?
- Wat ga je van het weekend doen?
- Wat vind je van het eten?

Het kind geeft antwoord op de vraag, maar krijgt hierbij ook de mogelijkheid om meer te vertellen. Naast de vragen die gericht gesteld kunnen worden aan één kind, zijn er ook vragen die gesteld kunnen worden om een groepsgesprek op gang te brengen. De vragen kunnen zijn:

- Hoe ziet je huis er uit?
- Heb je broertjes of zusjes?
- Wat vind je leuk om te doen?
- Wat vind je het aller-lekkerst om te eten?
- Etc.

Belangrijk bij het groepsgesprek is dat elk kind een beurt krijgt.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind is spraakzaam aan tafel.
- Het kind kan een gesprekje beginnen.
- Het kind kijkt iemand aan wanneer het met iemand praat.
- De taal- en spraakontwikkeling

Aandachtspunten ADHD

- Beurtverdeling

Aandachtspunten PDD-NOS

- Moeite met sociale situaties.

Wordt vervolgd...

5.2.1

Verantwoording spel

Vorm van spelen

Een gesprek tijdens de maaltijd is niet echt een vorm van spelen. Je gaat een gesprek aan met een bepaald doel in je achterhoofd.

Plaats

De activiteit voer je uit aan de etenstafel. Dit zodat er gespreksstof is voor tijdens de maaltijd. Het kost je geen extra tijd om deze activiteit uit te voeren naast de andere dagelijkse verantwoordelijkheden.

Materiaal

Er is geen materiaal nodig voor deze activiteit.

Aantal personen

Je voert deze activiteit uit met het aantal personen dat bij je aan de etenstafel zit.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je de spelleider. Het lijkt alsof je dezelfde rol vervult als het kind, maar dit is niet het geval. Hoewel het een gesprek is wat van twee kanten komt, ben jij degene die de thema's bepaald en het gesprek stuurt.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.1 Het kind kan luisteren.

Duur: 15 – 20

Aantal kinderen: 3 - 8

Benodigdheden: Muziek

Stop en wacht!

Vertel dat je wilt kijken of de kinderen goed kunnen luisteren. Leg de kinderen uit dat ze erg goed naar je moeten luisteren. Ze moeten allemaal door de kamer gaan lopen. Steeds als je 'stop' zegt, moeten de kinderen helemaal stil blijven staan. Hierbij kun je de volgende variaties betrekken:

- Wanneer de kinderen stilstaan tel je tot vijf. Wanneer je 'vijf' zegt, mogen de kinderen weer rustig door de kamer lopen.
- Wanneer de kinderen rustig lopen, op een gegeven moment 'stop' zeggen. De kinderen moeten dan weer helemaal stil gaan staan. Complimenteer de kinderen wanneer ze stil staan.
- Noem één voor één de namen van de kinderen. Het kind wiens naam genoemd is, mag weer gaan lopen.
- Wanneer iedereen weer rustig loopt, mogen de kinderen gekke gezichten trekken naar elkaar. Wanneer je 'stop' zegt, moeten de kinderen weer gewoon kijken.
- Wanneer iedereen weer rustig loopt, kun je weer tot vijf tellen. Bij vijf moeten de kinderen weer aan tafel / op de bank gaan zitten.

Variatietip

- o Deze opdracht is ook uit te voeren op muziek. Zet de muziek aan en geef van tevoren aan wat het kind moet doen als de muziek uitgaat. Bijvoorbeeld: stilstaan, rondje draaien, gaan liggen, in de handen klappen, blij kijken, boos kijken, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- o Het kind kan luisteren.
- o Het kind kent groepsgeenootjes bij naam.
- o Het kind kan omgaan met regels.

Aandachtspunten ADHD

- o Moeite met concentratie.
- o Moeite met schakelen tussen rustige of drukke activiteit.

Aandachtspunten PDD-NOS

- o Duidelijke verwachtingen nodig.

Wordt vervolgd...

2.1.3B / 2.1.4 / 2.2.3 / 2.2.4 / 2.2.5 / 2.2.7 / 2.3.1A / 2.3.1B / 2.3.3 / 2.3.6 / 2.3.7 / 2.3.9 / 2.3.10 / 2.3.12A / 2.3.12B / 2.3.13A / 2.3.13B / 2.3.13D / 2.5.2 / 4.1.2 / 4.3.1A / 4.3.1B / 4.3.2 / 5.1.6 / 6.1.8 / 7.2.1 / 7.2.2 / 7.2.3

Vorm van spelen

Deze activiteit valt onder de vorm bewegingsspelen. Je gebruikt de ruimte en het bewegen, maar niet overmatig. De focus moet namelijk blijven op het luisteren. Door deze vorm wordt op een positieve manier van een kind gevraagd te luisteren, wat bevorderlijk is voor de omgang met de volwassene. Ook legt het kind in bewegingsspel contact met anderen en voelt het wat het kan.

De variatie op muziek valt onder de vorm muziek en dans. Muziek draagt bij aan de ontwikkeling van geheugen en concentratie, maar ook luisteren wordt gestimuleerd. Bij deze activiteit moet het niet gaan om het luisteren naar de muziek, maar naar de volwassene. Dus de muziek is geen doel op zich, maar een middel. Een middel om deze activiteit wat speelser aan te bieden en iets moeilijker te maken. Ze moeten namelijk nu niet alleen luisteren naar wat jij zegt, maar ook naar wanneer de muziek aan of uit gaat.

Plaats

Voor deze activiteit moet je een ruimte kiezen die groot genoeg is voor het aantal kinderen dat meedoet, maar weer niet te groot zodat het uitnodigt om te gaan rennen en maakt dat de aandacht verslapt door de vele prikkels. Het moet blijven gaan om het luisteren en niet om het bewegen.

Materiaal

Voor de activiteit op zich zijn geen materialen nodig. Wanneer je de variatie doet is er muziek nodig. Aan te raden is om instrumentale muziek op te zetten. Dit zodat de aandacht niet van het luisteren naar de volwassene verlegd wordt naar het luisteren naar de teksten en liedjes.

Aantal personen

Het aantal personen kan variëren, doe deze opdracht wel met minimaal drie kinderen. Wanneer je meer gericht bent op kind individueel of kleinere groepen is het aan te raden om de helft van de groep te nemen. Dit omdat je dan beter begeleiding kan bieden waardoor jezelf beter tot je recht komt en daarmee ook de opdracht.

Begeleidingsvorm

Bij dit spel ben jij de spelleider. De kinderen moeten naar jou luisteren. Wanneer jij aangeeft dat ze moeten stoppen, moeten ze stoppen. Wanneer je de muziek stop zet, moeten zij daar naar luisteren.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.2 Het kind kijkt iemand aan als het met iemand praat.

*Duur: **10 min.***

*Aantal kinderen: **1***

*Benodigdheden: **Mogelijk handpoppen / knuffel***

Gezichten trekken

Zoek een plekje waar je kunt gaan zitten met het kind. Benoem dat er vier basisemoties zijn, namelijk blij, boos, bedroefd en bang. Ga deze stuk voor stuk uitbeelden door middel van je eigen mimiek. Benoem de emotie die je uitbeeldt. Het uitbeelden van de basisemoties kan een paar keer herhaald worden. Vervolgens beeld je een emotie uit, zonder te zeggen welke emotie je uitbeeld en vraag aan het kind wat voor emotie je uitbeeldde. Nadat je zelf het voorbeeld hebt gegeven, kun je het kind de emoties laten uitbeelden.

Belangrijk is dat je tegen het kind blijft praten. Het kind kijkt naar je terwijl je praat met het kind. Het kijkt op dit moment nog niet naar je omdat dit hoort of past bij de ontwikkelingstaak, maar omdat het een opdracht en een doel heeft. Namelijk te weten komen welke emotie de ander uitbeeld. Dit verlaagt de drempel en hierdoor went het kind eraan om anderen aan te kijken.

Variatietip

- Praat met een kind door middel van handpoppen of knuffels. Kinderen hebben veel minder moeite om de knuffel aan te kijken, dan een mensengezicht. Benoem naar het kind waarom het goed is om de ander aan te kijken.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind kijkt iemand aan als het met iemand praat.
- Het kind maakt onderscheid tussen de vier basisemoties.
- Het kind kan de vier basisemoties benoemen.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met concentreren.
- Overbeweeglijk

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Moeite met het begrip van sociale informatie.
- Moeite met het gevoelselement achter de boodschap.

Wordt vervolgd...

2.1.2B / 2.1.5 / 2.2.4 / 2.2.7 / 2.2.8 / 2.3.1 / 2.3.9 / 4.1.3B

Vorm van spelen

De vorm van deze activiteit is een rollenspel. We hebben hiervoor gekozen omdat een kind in dit rollenspel gericht is op de ander. Bij deze activiteit moet je iemand anders aankijken om af te lezen wat de emotie is. De focus ligt erop dat het kind iemand leert aankijken, maar daarnaast krijgt het kind door middel van rollenspel inzicht in zijn emoties en die van anderen. Dit rollenspel heeft een dubbele functie.

Plaats

Voor deze activiteit is het belangrijk dat je een rustige plek kiest. Een ruimte die niet te groot is en het is heel belangrijk dat het een prikkelarme omgeving is. Bij deze opdracht moet namelijk de focus liggen op het aankijken van iemand. Wanneer er teveel in de buurt van het kind is, zoals teveel spullen, voorwerpen of personen, raakt het kind hierdoor afgeleid en zal het heel moeilijk zijn voor het kind om iemand aan te kijken.

Materiaal

Voor deze activiteit zijn geen materialen nodig.

Aantal personen

Voer deze activiteit uit met 1 kind. Met meerdere kinderen is niet mogelijk. De focus ligt op het aankijken wanneer je met iemand praat en je kunt niet naar meerdere kinderen tegelijk kijken.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je medespeler. Omdat het niet gaat om de inhoud van het verhaal of welke emotie het kind kiest, is het kind hier erg vrij in. De ene keer bepaalt het kind een onderwerp de andere keer doe jij dat. De inbreng van jou als medespeler als die van het kind is ongeveer even groot.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.3 Het kind onthoudt wat de volwassene gezegd heeft.

Duur: 10 – 15 min.
Aantal kinderen: 2 - 4
Benodigheden: n.v.t.

Ik ga op vakantie en ik neem mee...

Om het geheugen van een kind te stimuleren, kun je het spel 'ik ga op vakantie en ik neem mee...' spelen.

Je begint door te zeggen: 'Ik ga op vakantie en ik neem mee...' en je noemt het eerste voorwerp. Daarna is het eerste kind aan de beurt. Dit kind herhaalt de zin en het door jou genoemde voorwerp. Het kind wat daarna komt, herhaalt de zin ook en noemt zowel het eerst genoemde voorwerp als het tweede genoemde voorwerp, etc.

Variatietip

- Je kunt de startzin ook veranderen in een andere zin.
Bijvoorbeeld: Ik ga naar de zee en ik neem mee..., ik ga naar de winkel en ik koop..., etc.

Begeleidingsvorm

Je bent medespeler.

Doelen

- Het kind onthoudt wat de volwassene gezegd heeft.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind kan zich concentreren.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met analyseren en synthetiseren.
- Aandacht vasthouden
- Groepsgrootte

Aandachtspunten PDD-NOS

- Moeite met verwerken van informatie.

Wordt vervolgd...

2.1.2C / 2.2.8 / 2.3.13B / 2.3.13D / 3.1.5B / 4.3.1A / 4.3.1B / 4.3.2 / 7.3.1 / 7.3.2 / 7.3.3

Verantwoording spel

Vorm van spelen

Dit praatspelletje is een vorm van een geheugenspel. Aangezien het doel is dat het kind iets onthoudt, wat te maken heeft met het geheugen, sluit deze vorm het beste aan om deze vaardigheid te stimuleren.

Let op: gebruik bij dit spel geen symbolen om aan te geven hoeveel dingen er genoemd zijn. Vooral kinderen met PDD-NOS zijn hier gevoelig voor. Zij koppelen namelijk het symbool aan het genoemde voorwerp. Ook vingers zijn symbolen. Zo koppelt het kind dan de duim aan het eerstgenoemde voorwerp, de wijsvinger aan het tweede genoemde voorwerp, etc. Vervolgens kan hij niet de schakeling maken naar andere voorwerpen, want de duim was immers al iets.

Plaats

Doe deze activiteit op een plaats waar weinig tot geen prikkels voor het kind zijn. Het kind moet namelijk uiterst geconcentreerd zijn en zijn aandacht kunnen richten op de gegeven informatie. Door prikkels om hem heen wordt het kind afgeleid. Wanneer het kind dit spel erg lastig vindt, kun je het thema aanpassen aan de plaats. Dus je gaat bijvoorbeeld in de keuken zitten met het kind en neemt als onderwerp: 'ik zit in de keuken en ik zie...'.

Materiaal

Voor deze opdracht is geen materiaal nodig.

Aantal personen

Het aantal personen kan variëren. Doe deze activiteit niet met de hele groep. Dit vraagt te veel van het kind. Het duurt dan te lang voordat het kind aan de beurt is en vraagt te veel concentratie en aandacht. Doe deze activiteit met ongeveer drie à vier personen, afhankelijk van het kunnen van de kinderen. Wanneer het kind ADHD of PDD-NOS heeft, is het aan te raden om dit spel met nog minder kinderen te doen. Het gaat namelijk om het trainen van het geheugen in eerste instantie. Om dit op gang te brengen is het voor deze kinderen goed om met een tweetal te beginnen en dat uit te breiden wanneer het goed gaat.

Begeleidingsvorm

Je bent medespeler. Je volgt de stroom van het spel. In dit geval is iedereen gelijk, niemand staat er boven. We hebben hiervoor gekozen omdat het gaat om de training van het geheugen, daarvoor is het niet nodig dat iemand het regisseert of leidt.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.4 Het kind zegt alstublieft en dank u wel.

Duur: 20 – 30 min.

Aantal kinderen: 1 - 2

Benodigheden: voorwerpen die kunnen dienen als boodschappen.

Winkeltje spelen

Speel met het kind een doen-alsof-spel, namelijk winkeltje. Het is aan te raden om zelf de koper te zijn. Hierdoor heeft het kind de regie in handen, maar kun je wel laten zien hoe je onder andere alstublieft en dank u wel zegt. Wanneer het kind de verkoper is, kun je dit doen door bij het geven van je bonuskaart of geld alstublieft te zeggen en bij het ontvangen van de zegeltjes, bonnetje, etc. dank u wel te zeggen. Neem de tijd voor dit spel. Het stimuleert niet alleen deze ontwikkelingstaak, maar ook andere vaardigheden.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind zegt alstublieft en dank u wel.
- Het kind groet bij binnenkomst en vertrek.
- Het kind kan luisteren.

- Het kind kijkt iemand aan wanneer het met iemand praat.
- Het kind maakt onderscheid tussen leeftijdsgenoten en volwassenen.
- Het kind vraagt of het iets wel of niet mag.
- De taal- en spraakontwikkeling.

Aandachtspunten ADHD

- Impulsiviteit, informatie en emoties worden niet gescheiden.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact, weinig gericht op de ander.
- Moeite met inleven in ander.
- Moeite met begrip van sociale informatie.
- Moeite met verschil tussen vreemden en vertrouwde mensen.

Wordt vervolgd...

7.2.1

Vorm van spelen

De vorm van deze activiteit is een rollenspel. Dit doen-alsof-spel maakt dat een kind inzicht krijgt in zijn handelen, maar ook in het handelen van anderen. Ze kunnen experimenteren met gedrag dat ze in het echte leven niet durven laten zien. Het kind krijgt in dit geval dus inzicht in de situatie wanneer het in een winkel is. We hebben hiervoor gekozen omdat het kind het dan ervaart en het beter onthoudt.

Plaats

Gebruik een overzichtelijke ruimte of een ruimte waarin je een stuk afbakt. Hier maak je samen met het kind een winkel van. Zorg dat er weinig prikkels zijn, zodat het kind niet uit het spel gehaald wordt.

Materiaal

Het gebruik van materialen is afhankelijk van wat er op de groep is. Creëer een winkel met behulp van materialen, zoals een tafel, kassa, kast met spullen, etc.

Aantal personen

Voer deze activiteit uit met 1, hooguit 2 kinderen. Wanneer het er meer worden, is de kans veel groter om afgeleid te worden. Daarnaast gaat de focus dan verplaatsen. De kinderen zullen namelijk veel drukker zijn met elkaar rollen toebedelen en zeggen wie wat moet doen. Dit is niet het doel van de activiteit. Ook is de ruimte dan waarschijnlijk te klein en slaat de activiteit de plank mis.

Begeleidingsvorm

In dit rollenspel ben je een medespeler. Je gaat mee in het spel van het kind. We hebben voor medespeler gekozen omdat je dan in het spel een model kan zijn voor het kind. Zo kun je laten zien hoe je met andere mensen omgaat, hoe je beleefd reageert, etc. Wanneer er nog een kind meespeelt, kun je er voor kiezen om je rol te verplaatsen naar regisseur. Je kijkt van buitenaf toe hoe het gaat en kan aanwijzingen of tips geven. Het kind verliest dan wel een model.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.5 Het kind vraagt of iets wel of niet mag.

Duur: 15 – 20 min.

Aantal kinderen: 1 - 3

*Benodigdheden: **Kwartetspel***

Kwartet spelen

Ga samen met het kind kwartet spelen. Hierbij gelden de gewone regels. Benadruk dat je het volgende wilt tijdens het spel als je de ander een vraag stelt:

- Kijk de ander aan.
- Zeg: 'mag ik van jou...?'
- Bedank de ander als je een kaart krijgt of pak een kaart als de ander deze niet heeft.

Door het vragen steeds op deze manier te doen, leert het kind hoe het iets kan vragen.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- o Het kind vraagt of iets wel of niet mag.

- o Het kind kan op zijn beurt wachten.
- o Het kind kan luisteren.
- o Het kind kan meedoen aan een spelletje.
- o Het kind kan zich concentreren.

Aandachtspunten ADHD

- o Aandacht vasthouden.
- o Beurtverdeling
- o Prikkelarme omgeving

Aandachtspunten PDD-NOS

- o Vertraagde informatieverwerking
- o Moeite met onthouden.
- o Prikkelarme omgeving

Wordt vervolgd...

2.2.4 / 2.2.6A / 2.3.2 / 6.1.6

Vorm van spelen

We hebben gekozen voor een gezelschapspel. Dit omdat een spel vaak aan regels verbonden is en het verschillende vaardigheden stimuleert. We hebben gekozen voor kwartet, omdat het hierbij expliciet gaat om de vaardigheid waarbij je iets aan een ander vraagt. Daarnaast stimuleert het ook het geheugen van het kind. Het moet namelijk onthouden wie welke kaart gekregen heeft.

Plaats

Zoek een ruimte waar je ontspannen kan zitten. Zorg dat het een ruimte is die niet te veel prikkels bevat. Dit zodat het kind geconcentreerd bij het spel kan blijven.

Materiaal

Er is een kwartetspel nodig voor deze activiteit. Wanneer het kind het lastig vindt om langere tijd zijn aandacht vast te houden, is het aan te raden om een kwartetspel te kiezen dat aansluit bij de interesses van het kind.

Aantal personen

Speel dit spel met minimaal 1, maximaal 3 kinderen. We kiezen voor een maximum omdat het anders te lang duurt voor het kind aan de beurt is en de focus moet blijven liggen op het vragen stellen of het iets mag.

Begeleidingsvorm

Je neemt de rol aan van een medespeler. Je vervult dezelfde rol als het kind en je gaat mee in de stroom van het spel. Je kunt hierin ook een model zijn voor het kind door zelf het goede voorbeeld te geven. In dit geval wat betreft het vragen, je kunt voordoen hoe het kind op een nette manier een vraag kan stellen.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.6A Het kind kan een voorstel doen.

Duur: 5 min.

Aantal kinderen: 1

Benodigdheden: n.v.t.

Tijdens de speelafpraak

Deze activiteit kan gedaan worden wanneer een kind samen met een ander kind wil spelen of samen met de groepsleiding iets wil doen. Vraag tijdens het maken van een afspraak wat het kind wil doen. Hierbij doet het kind een voorstel, het vertelt wat het wil gaan doen.

Als het kind iets gekozen heeft, kijk dan of dit geschikt is. Als dit niet het geval is, laat het kind dan een nieuw voorstel doen.

Begeleidingsvorm

Je bent regisseur.

Doelen

- Het kind kan een voorstel doen.
- Het kind kan plannen maken en bijstellen.
- Het kind vraagt of het wel of niet iets mag.
- Het kind accepteert het wanneer het iets niet mag.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met keuze maken.
- Eerst nadenken, dan voorstellen.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Moeite met plannen bijstellen.

Wordt vervolgd...

2.2.6B / 2.3.3 / 2.3.4 / 2.3.5B / 2.3.6 / 2.3.11 / 2.3.12A / 2.3.12B / 2.3.13C / 3.1.5A / 3.2.1C / 4.1.1 / 4.1.3A / 4.1.4 / 4.3.1B / 6.1.4 / 6.2.1A / 6.2.1B / 6.2.3 / 6.4.1 / 6.4.2 / 6.4.3 / 6.5.1 / 7.2.9

Vorm van spelen

Een voorstel doen valt niet onder een bepaalde vorm van spel. Het is iets wat normaliter ook al gedaan wordt. Het is dus niet echt een activiteit, maar meer een bewustwording dat je er op let bij het maken van een afspraak met het kind. Eventueel kan je doen alsof sommige dingen niet mogen en zo moet het kind meerdere voorstellen doen.

Plaats

De plaats is onafhankelijk. Waar het kind een voorstel doet aan de groepsleiding is niet belangrijk.

Materiaal

Er is geen materiaal nodig bij deze activiteit.

Aantal personen

Dit vindt plaats tussen jou en het kind. Meerdere personen tegelijk is niet handig. Dit omdat het kind dan voorstellen van een ander kan overnemen en niet zelf met een idee komt.

Begeleidingsvorm

Je bent de regisseur. Het kind doet het voorstel, maar jij kunt het kind wanneer het nodig is in de goede richting duwen. Dit kan mogelijk door open vragen. Je staat er dus eigenlijk naast en hebt de uiteindelijke verantwoording, maar de focus ligt op het kind.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.6B Het kind kan een voorstel doen.

Duur: 20 – 30 min.

Aantal kinderen: 1 – 3

Benodigheden: *desbetreffende spelmaterial*

Rollenspel

Ga met het kind een rollenspel spelen. Benoem naar het kind dat je met hem wilt spelen. Laat het kind een voorstel doen. Wanneer je het mogelijke voorstel wilt afbakenen, kun je aangeven dat je graag in de poppenhoek, bouwhoek of iets dergelijks wilt spelen. Laat het kind kiezen wat het wil spelen en volg hem in zijn spel.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind kan een voorstel doen.
- Het kind kan samenspelen in een klein groepje.
- Het kind weet wat het wel of niet leuk vindt.

- Het kind kan dynamiek vertonen.
- Het kind kan een doen-alsof-spel spelen.
- Taal- en spraakontwikkeling

Aandachtspunten ADHD

Geen bijzonderheden.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Dynamiek vertonen.
- Moeite met inlevingsvermogen.
- Weinig op de ander gericht.
- Weinig zelfsturing.

Wordt vervolgd...

2.2.6A / 2.3.3 / 2.3.4 / 2.3.5B / 2.3.6 / 2.3.11 / 2.3.12A / 2.3.12B / 2.3.13C
/ 3.1.5A / 3.2.1C / 4.1.1 / 4.1.3A / 4.1.4 / 4.3.1B / 6.1.4 / 6.2.1A / 6.2.1B /
6.2.3 / 6.4.1 / 6.4.2 / 6.4.3 / 6.5.1 / 7.2.9

Vorm van spelen

Deze activiteit is een vorm van rollenspel. Wij hebben hiervoor gekozen omdat het kind in een rollenspel met meer gedrag durft te experimenteren dan in realistisch spel. Zo laat het kind zich meer meeslepen in het spel en zal het kind sneller gaan fantaseren, wat verschillende voorstellen zal opleveren vanuit het kind. Zo bedenkt het kind elke keer weer iets nieuws en zegt jou wat jij moet doen, denk aan de bekende zin: 'nu moet jij dit doen...'.

Plaats

Gebruik voor dit rollenspel een rustige ruimte met weinig prikkels. Zorg anders voor een afgebakend stuk in de ruimte. Dit zodat het kind gefocust blijft op het spel en niet afgeleid wordt door externe prikkels.

Materiaal

Dit is afhankelijk van de keuze van het kind.

Aantal personen

Deze activiteit is zowel met 1 kind als met meerdere kinderen uit te voeren. Met 1 kind is het voordeel dat het kind zich volledig kan laten gaan en onafhankelijk van de rest zijn eigen voorstellen kan doen, want jij volgt wel. Met meerdere kinderen kan een rollenspel gespeeld worden, voordeel hiervan is dat kinderen leren om een voorstel te doen en dit plan mogelijk bij te stellen. Daarnaast leren ze nog andere vaardigheden als luisteren, iemand laten uitspreken, met anderen een besluit nemen, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler. Je volgt het kind in het spel. Je doet wat het kind aandraagt. De focus moet namelijk blijven liggen bij de voorstellen van het kind. Wanneer het kind weinig voorstellen doet, kun je wel dingen aandragen waardoor het kind op een nieuwe idee kan komen en vervolgens een voorstel zal doen.

Ontwikkelingstaak:	2.2 Omgaan met volwassenen.
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.2.7 Het kind groet bij binnenkomst en vertrek.

*Duur: **20 min.***

*Aantal kinderen: **4 - 8***

*Benodigdheden: **Tape en een stoel.***

Begroetingsspel

Binnenkomst

Maak met tape een cirkel op de grond en zorg dat er een opening blijft. Zet een stoel in het midden van de cirkel. Laat de kinderen buiten de cirkel zitten. Twee kinderen worden uitgekozen en mogen elkaar binnen dit spel gaan begroeten. Dit gebeurt op de volgende manier: ze lopen in tegengestelde richting rond de kring. De eerste keer wanneer de kinderen elkaar tegenkomen bij de poort geven ze elkaar een hand, kijken elkaar aan en zeggen 'goedemorgen'. De volgende keer bij de poort geven ze elkaar wederom een hand en zeggen 'goedemiddag'. Als laatste 'goedenavond'. De tweede ronde worden er twee andere kinderen gekozen. Je geeft één van de kinderen een rol. Kies bijvoorbeeld uit: een oude mevrouw, een groepsleider, ouder, een nichtje, etc. Doe het spel nog eens en laat kinderen zelf bedenken hoe ze deze verschillende personages zouden kunnen begroeten. Als kinderen er niet uitkomen stuur ze aan door verschillende voorbeelden te geven.

Vertrek

Maak gebruik van de stoel. Laat één kind op de stoel zitten. Laat een ander kind de cirkel binnengaan met een rol. Bijvoorbeeld oma, winkelier, etc. Hierbij wordt het begroeten ook weer gestimuleerd, maar

de focus ligt op het vertrek. Laat het spel in de cirkel dus ook niet te lang duren. Kies bij elk kind een andere rol.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan groeten bij binnenkomst en vertrek.
- Het kind kan doen-alsof-spel spelen.
- Het kind kan een gesprekje beginnen.
- Het kind kijkt iemand aan als het met iemand praat.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind maakt onderscheid tussen leeftijdsgenoten en volwassenen.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met vasthouden van aandacht.
- Moeite met wachten op zijn beurt.
- Impulsiviteit, moeite met inhouden eerste reactie.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact aangaan.
- Weinig gericht op de ander.
- Moeite met inleven.

Wordt vervolgd...

2.2.4 / 2.2.8

Vorm van spelen

De vorm van deze activiteit is realistisch spel, tegelijkertijd is het ook een rollenspel. Het is realistisch omdat het kind leert om op een realistische manier te groeten en te vertrekken. Ze gaan onder de knie krijgen hoe ze dit in het dagelijks leven kunnen toepassen. Daarnaast is het ook een rollenspel omdat er verschillende rollen worden aangenomen. Door rollenspel krijgt een kind inzicht in zijn eigen emoties, maar ook in die van de ander. In dit geval belangrijk, want de verschillende rollen vragen om een andere begroeting of groet bij vertrek. Zo ga je anders om met je oma dan leeftijdsgenoten. We hebben voor deze vormen gekozen zodat het groeten bij binnenkomst en vertrek breder wordt getrokken dan alleen 'hoi' en 'doei' zeggen, het wordt duidelijk dat verschillende situaties om een andere aanpak vragen.

Plaats

Deze activiteit kan op meerdere plaatsen gedaan worden, zowel binnen als buiten. Hierbij is het wel belangrijk dat de kinderen zich niet laten afleiden door externe prikkels. Ze moeten gefocust blijven op het spel ook al zijn ze niet aan de beurt.

Materiaal

Voor deze activiteit is een stuk tape nodig en een stoel. Wanneer de activiteit buiten plaatsvindt, kun je ook stoepkrijt gebruiken in plaats van tape. De materialen zijn een middel en zijn geen doel op zich.

Aantal personen

Deze activiteit voer je met meerdere kinderen uit. Het is aan te raden om de activiteit met 4 of meer kinderen uit te voeren. Dit omdat je per ronde twee kinderen nodig hebt. Wanneer je het met meerdere kinderen uitvoert, kan het kind leren van zijn leeftijdsgenoten, leert het wachten op zijn beurt, krijgt het meerdere ideeën, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je doet niet mee, maar leidt het spel door de kinderen aan te wijzen, een rol toe te bedelen en thema's te bepalen. We hebben hiervoor gekozen omdat het veel tijd in beslag neemt wanneer het kind zelf een keuze moet maken. De focus moet immers op het groeten blijven liggen.

Ontwikkelingstaak: 2.2 Omgaan met volwassenen.

Ontwikkelingsvaardigheid: 2.2.8 Het kind maakt onderscheid tussen leeftijdsgenoten en volwassenen.

*Duur: **20 min.***

*Aantal kinderen: **4 - 8***

*Benodigdheden: **Tape en een stoel.***

Begroetingsspel

Maak met tape een cirkel op de grond en zorg dat er een opening blijft. Zet een stoel in het midden van de cirkel. Laat de kinderen buiten de cirkel zitten. Twee kinderen worden uitgekozen en mogen elkaar binnen dit spel gaan begroeten. Dit doen ze in een door jou gegeven rol. Kies bijvoorbeeld uit: een oude mevrouw, een groepsleider, ouder, een nichtje, etc.

Ze lopen in tegengestelde richting rond de kring. De eerste keer wanneer de kinderen elkaar tegenkomen bij de poort geven ze elkaar een hand, kijken elkaar aan en zeggen 'goedemorgen'. De volgende keer bij de poort geven ze elkaar wederom een hand en zeggen 'goedemiddag'. Als laatste 'goedenavond'.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind maakt onderscheid tussen leeftijdsgenoten en volwassenen.
- Het kind groet bij binnenkomst en vertrek.
- Het kind kan een doen-alsof-spel spelen.
- Het kind kan een gesprekje beginnen.
- Het kind kijkt iemand aan als het met iemand praat.
- Het kind kan luisteren.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met vasthouden van aandacht.
- Moeite met wachten op zijn beurt.
- Impulsiviteit, moeite met inhouden van eerste reactie.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact aangaan.
- Weinig gericht op de ander.
- Moeite met inleven.
- Moeite met doen-alsof-spel.

Wordt vervolgd...

2.2.4 / 2.2.7

Vorm van spelen

De vorm van deze activiteit is realistisch spel, tegelijkertijd is het ook een rollenspel. Het is realistisch omdat het kind leert om op een realistische manier om te gaan met verschillende personages. Ze gaan onder de knie krijgen hoe ze dit in het dagelijks leven kunnen toepassen. Daarnaast is het ook een rollenspel omdat er verschillende rollen worden aangenomen. Door rollenspel krijgt een kind inzicht in zijn eigen emoties, maar ook in die van de ander. In dit geval belangrijk, want de verschillende rollen vragen om een andere benadering. Zo ga je anders om met je oma dan met leeftijdsgenoten.

Plaats

Deze activiteit kan op meerdere plaatsen gedaan worden, zowel binnen als buiten. Hierbij is het wel belangrijk dat de kinderen zich niet laten afleiden door externe prikkels. Ze moeten gefocust blijven op het spel ook al zijn ze niet aan de beurt.

Materiaal

Voor deze activiteit is een stuk tape nodig en een stoel. Wanneer de activiteit buiten plaatsvindt, kun je ook stoepkrijt gebruiken in plaats van tape. De materialen zijn een middel en zijn geen doel op zich.

Aantal personen

Deze activiteit voer je met meerdere kinderen uit. Het is aan te raden om de activiteit met 4 of meer kinderen uit te voeren. Dit omdat je per ronde twee kinderen nodig hebt. Wanneer je het met meerdere kinderen uitvoert, kan het kind leren van zijn leeftijdsgenoten, leert het wachten op zijn beurt, krijgt het meerdere ideeën, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je doet niet mee, maar leidt het spel door de kinderen aan te wijzen, een rol toe te bedelen en thema's te bepalen. We hebben hiervoor gekozen omdat deze keuze te veel tijd in beslag neemt wanneer het kind dit zelf moet bepalen.

Ontwikkelingstaak:	2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.3.1A Het kind kent groepsgeenootjes bij naam.

Duur: 5 min.

Aantal kinderen: 3 – 8

Benodigdheden: n.v.t.

Goedemorgen-lied

Om de kinderen de namen van hun groepsgeenootjes aan te leren, kun je het goedemorgen-lied zingen met de kinderen. Ga met de kinderen aan tafel of in een kring zitten en zing het goedemorgen-lied. In plaats van 'goedemorgen' kun je ook 'goedemiddag' zingen. Elk kind wordt persoonlijk toegezongen. Het is op de wijs van de eerste vier regels van 'schaapje, schapje, heb je witte wol'.

*Goedemorgen (naam),
leuk jou weer te zien.
Wie zit er naast jou?
Weet je dat misschien?*

Na dit versje noemt het kind waarvoor het gezongen wordt de naam van het kind die naast hem zit. Wanneer het kind de naam van het kind naast zich weet, complimenteer je het kind hierover. Wanneer het kind de naam niet weet, mogen de andere kinderen hem helpen. Wanneer

de naam van het kind genoemd is, wordt het versje voor dit kind gezongen. Zo ga je de groep rond, tot alle namen zijn benoemd.

Kinderen kunnen het best spannend, leuk of gek vinden dat zij persoonlijk worden toegezongen. Wees je hiervan bewust.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kent groepsgeenootjes bij naam.
- Het kind kan luisteren.

Aandachtspunten ADHD

- Impulsiviteit, voorzeggen.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Vertraagde informatieverwerking.

Wordt vervolgd...

2.3.1B / 2.2.1 / 4.2.1A / 4.2.1B

Vorm van spelen

Het goedemorgen-lied is een vorm van muziek. We hebben gekozen voor muziek omdat muziek een training kan zijn voor het geheugen. In dit geval moeten namen opgeslagen worden in het geheugen. Het is een vorm wat vaak herhaald kan worden zonder dat het verveld.

Plaats

Voer de activiteit met het lied uit op een nader te bepalen plaats. Er is geen specifieke voorkeur, zolang je maar in een rondje of kringetje kan zitten met de kinderen. Bijvoorbeeld aan tafel of buiten op het gras.

Materiaal

Voor het goedemorgen-lied heb je geen materiaal nodig, maar het is wel noodzakelijk dat je het versje uit je hoofd kent. Oefen dit even van tevoren.

Aantal personen

Het aantal personen voor deze opdracht is minimaal 3. Dit zodat de kinderen ook daadwerkelijk de namen van de ander kennen. Er moet wel iemand naast hun zitten en er moeten kinderen meezingen met het lied. Aan te raden is deze activiteit met de hele groep te doen. Het versje is niet lang en alle kinderen leren de namen van iedereen.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider omdat je het spel leidt. Je leidt het in, je zet het versje elke keer in en je geeft complimenten. Daarnaast ben je ook een beetje medespeler, omdat je zelf ook meezingt en meegaat in de versjes en het leren van de namen van de kinderen.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.1B Het kind kent groepsgeenootjes bij naam.

Duur: 10 – 15 min.
Aantal kinderen: 3 – 8
Benodigdheden: blinddoek

Tik, tik, tik, wie ben ik?

Ga met de kinderen in een kring zitten. Één kind mag in het midden van de kring gaan zitten, met een blinddoek om. Je wijst één van de andere kinderen aan die naar het kind toeloopt en op de rug van het kind tikt. Bij het tikken mag het kind zeggen: 'Tik, tik, tik, wie ben ik?' Het kind met de blinddoek mag dan raden wie er op zijn rug tikte. Wanneer dit geraden is, mag een ander kind met een blinddoek in het midden zitten.

Wanneer de kinderen steeds goed raden welk kind er op hun rug tikt, kun je dit spel moeilijker maken door de kinderen met rare stemmetjes de zin te laten zeggen.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kent groepsgeenootjes bij naam.
- Het kind kan luisteren.

Aandachtspunten ADHD

- Duidelijke structuur nodig.
- Beurtverdeling
- Flapuit

Aandachtspunten PDD-NOS

Geen bijzonderheden.

Wordt vervolgd...

2.3.1A / 2.2.1 / 4.2.1A / 4.2.1B

Vorm van spelen

Het spelletje 'tik-tik-tik, wie ben ik?' is een vorm van een geheugenspel. Het gaat namelijk om het leren van de namen en het herkennen van de stemmen. Geheugenspellen stimuleren de cognitieve ontwikkeling van het kind, zo ook het geheugen.

Plaats

Voer het spelletje 'tik-tik-tik, wie ben ik?' uit op een nader te bepalen plaats. Er is geen specifieke voorkeur, zolang je maar in een rondje of kringetje kan zitten met de kinderen. Bijvoorbeeld aan tafel of buiten op het gras.

Materiaal

Voor 'tik-tik-tik, wie ben ik?' heb je een blinddoek nodig. Dit materiaal is een middel en geen doel op zich.

Aantal personen

Het aantal personen bij deze opdracht is minimaal met drie kinderen. Het kan niet met minder omdat het raden van de namen te makkelijk wordt. Aan te raden is het met de hele groep te doen. Dit zodat de kinderen er allemaal tegelijk zijn en er dan een compleet overzicht is met alle namen.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je zit bij de kinderen in de kring, maar je doet niet mee. Je leidt het spel door kinderen aan te wijzen die op de rug mogen tikken. We hebben hiervoor gekozen omdat deze activiteit niet zonder begeleiding kan en de vaardigheid is het leren van de naam van groepsgenootjes. Dit betekent dat jij in dit geval niet mee hoeft te doen en je goed als buitenstaander het spel kan leiden.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.2 Het kind vraagt om mee te mogen doen bij een spel.

Duur: 10 min.

Aantal kinderen: 2 – 8

Benodigdheden: n.v.t.

Spelafspraken

Iedereen zit aan tafel of op de bank. Vraag aan alle kinderen omstebeurt wie wat wil gaan doen. Wanneer het kind vraagt of het met een ander kind mee mag doen, kan je zeggen: 'vraag maar aan (naam) of hij dat wil.' Of wanneer (naam) zegt te gaan voetballen, kun je vragen aan de andere kinderen: 'wie wil er nog meer voetballen?'. Wanneer iemand dan zijn hand op steekt of zegt dat hij ook wil, kun je tegen hem zeggen: 'vraag maar aan (naam) of je mee mag doen'.

Begeleidingsvorm

Je bent spelleider.

Doelen

- Het kind vraagt mee te mogen doen bij een spel.
- Het kind kijkt iemand aan wanneer het met iemand praat.
- Het kind vraagt of iets wel of niet mag.

Aandachtspunten ADHD

Geen bijzonderheden.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Slechte zelfsturing
- Weinig gericht op anderen.
- Moeite met samenspelen.

Vorm van spelen

Deze activiteit is niet echt een vorm van een bepaalde manier van spelen. Het is iets wat je gewoon doet. Iets wat het kind kan leren door het vaak te herhalen.

Plaats

Aan tafel of op de bank. Dit zodat ze rustig zitten en daardoor meer op elkaar gericht zijn. Hierdoor kan de vraag makkelijker gesteld worden.

Materiaal

Voor deze activiteit is geen materiaal nodig.

Aantal personen

Dit moet met tenminste 2 kinderen, anders kan het kind niet vragen mee te mogen doen. Er zit geen maximum aan het aantal personen.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je een spelleider. Dit houdt in dat je het kind in het gesprek begeleid. Mogelijk kan je suggesties geven hoe het kind kan vragen om mee te mogen doen met een ander kind. Ook kun je als spelleider het kind helpen wanneer het niet durft.

Ontwikkelingstaak:	2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.3.3 Het kind kan samenspelen in een klein groepje.

Duur: 30 min.
Aantal kinderen: 1 - 2
Benodigdheden: n.v.t.

Samenspelen

Het verschilt erg per kind hoever het hier in is. Deze activiteit kan daarom in verschillende samenstellingen worden gedaan.

1. Speel 1 op 1 met het kind.
2. Speel mee met 2 kinderen.
3. Begin bij meespelen met 2 kinderen, ga halverwege weg om iets anders te doen.
4. Laat 2 kinderen samenspelen en kijk van een afstandje toe.
5. De 2 kinderen spelen samen, wanneer dit lukt, kan het aantal spelers worden uitgebreid.

Laat het kind kiezen wat jullie gaan doen, wanneer je zelf met het kind gaat spelen. Wanneer meerdere kinderen gaan samenspelen, laat je ze samen beslissen wat er gespeeld wordt.

Begeleidingsvorm

Afhankelijk van welk puntje je kiest, ben je een medespeler, regisseur of publiek.

Doelen

- Het kind kan samenspelen in een klein groepje.
- Het kind kan een voorstel doen.
- Het kind kan met anderen een besluit nemen.
- Het kind kan onderhandelen.
- Het kind kan een ander helpen.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind kan vriendschappen aangaan.
- En de doelen die horen bij de vaardigheden van het spel dat gekozen wordt.

Aandachtspunten ADHD

- Impulsiviteit

Aandachtspunten PDD-NOS

- Missend gevoel voor sociale situaties.
- Weinig gericht op de ander.
- Missend inzicht in het gevoel van de ander.
- Weinig zelfsturing.

Wordt vervolgd...

2.2.6B / 2.3.4 / 2.3.7 / 2.3.8 / 2.3.10 / 3.1.1 / 3.1.4 / 4.1.1 / 4.1.5 / 4.2.1B / 4.3.1B / 5.1.2A / 5.1.2C / 5.1.8A / 5.1.8B / 6.1.8 / 6.2.1A / 6.2.1B / 6.2.3 / 6.3.2 / 6.4.2

Vorm van spelen

Deze activiteit valt niet onder een bepaalde vorm van spelen. Het gaat meer om de praktische kant, het spel hangt af van de keuze van het kind.

Plaats

Afhankelijk van de keuze van het kind. Zorg wel dat er niet teveel tijd aan verloren gaat om te kijken waar het kind gaat spelen. Het gaat immers om het samenspelen, waar dat gebeurt heeft misschien invloed daarop, maar daar moet niet de focus op liggen.

Materiaal

Bepaal naar eigen inzicht of het handig is iets te kiezen waar weinig materialen van zijn, dus het kind gedwongen samen moet spelen, of een spel waar vele materialen van zijn zodat ieder kind zijn eigen materiaal krijgt en ze vervolgens kunnen samenspelen.

Aantal personen

Zoals benoemd in de activiteit is dit afhankelijk van hoe ver het kind is. Er zijn vele mogelijke opties bij samenspelen. Het kind kan samenspelen met groepsleiding, met een ander kind en met meerdere kinderen. Bedoeling is wel dat het kind leert spelen in een groepje van minimaal drie kinderen, dus het moet wel opgebouwd worden.

Begeleidingsvorm

Afhankelijk van de samenstelling ben je publiek, medespeler of regisseur. Je bent publiek wanneer kinderen onderling samenspelen. Je staat buiten het spel en neemt het spel waar. Non-verbaal laat je zien dat je ziet wat er gebeurt en dit waardeert. Eventueel kun je vragen van buitenaf stellen om het spel verder te kunnen laten gaan of verdieping te brengen. Wanneer je medespeler bent, volg je de stroom van het spel van het kind. In deze rol heb je verschillende mogelijkheden om het kind te stimuleren. Je bent namelijk een model voor het kind en kan zo laten zien hoe je bijvoorbeeld kunt reageren, met andere kinderen omgaat, etc. In de rol van regisseur ben je bij het spel, maar je doet mee vanaf de zijlijn. Je geeft spelaanwijzingen of tips. Belangrijk bij deze opdracht is dat je aansluit bij het niveau van het kind, waar is het kind in zijn proces wat betreft samenspelen?

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.4 Het kind kan meedoen met een spelletje.

Duur: 10 – 30 min.

Aantal kinderen: 1 – 6

Benodigdheden: Kwartet / ganzenbord / wie is het? / domino / mens erger je niet / etc.

Gezelschapsspellen

Ga met het kind een gezelschapsspel spelen. Elk gezelschapsspel is aan regels verbonden. Leg deze regels helder en duidelijk uit aan het kind. Voorbeelden van gezelschapsspellen zijn: kwartet, ganzenbord, wie is het?, domino, mens erger je niet, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind kan meedoen met een spelletje.
- Het kind kan samenspelen in een klein groepje.
- Het kind kan omgaan met regels.
- Het kind kan spelregels uitleggen aan een ander kind.

- Het kind kan zich onderwerpen aan eenvoudige spelregels.
- Het kind kan omgaan met winnen en verliezen.
- Het kind accepteert het wanneer het iets niet mag.
- Het kind kan een voorstel doen.
- Het kind vraagt of het iets mag lenen.

Aandachtspunten ADHD

- Schakeling tussen een rustige en drukke activiteit.
- Aandacht vasthouden.
- Prikkelarme omgeving.
- Moeite met wachten op zijn beurt. Geef hier structuur aan.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Duidelijke regels.
- Prikkelarme omgeving.
- Samenspel, gericht zijn op de ander.

Wordt vervolgd...

2.1.1 / 2.2.5 / 2.3.7 / 2.3.11 / 2.4.1 / 3.1.5A / 4.1.5 / 4.2.1A / 4.2.1B / 5.1.8A / 6.3.2 / 6.4.1 / 6.4.2 / 7.2.9

Vorm van spelen

Gezelschapsspellen zijn een vorm op zich. Het is een geheel doordacht en uitgewerkt spel. De materialen per spel zijn bijgeleverd met bijbehorende spelregels. Het is compleet, er hoeft niets zelf bedacht te worden en voorbereiding is niet nodig.

Plaats

De plaats bij het spelen van een gezelschapsspel is aan tafel. Zorg dat op tafel alleen het spel ligt en geen andere materialen. Dit geeft rust en overzicht aan het kind, omdat er minder prikkels aanwezig zijn.

Materiaal

Gezelschapsspellen zijn materialen die op een bepaalde manier gebruikt of gespeeld behoren te worden. Dit omdat ze aan spelregels gebonden zijn. Deze materialen hebben een ingebouwde opdracht met oplossing. Het leert het kind om te gaan met spelprincipes en samen spelen, de logica van het spel kennen en zelf spelregels en -vormen te ontwerpen.

Aantal personen

Alle genoemde gezelschapsspellen zijn door de groepsleiding te doen met tenminste 1 kind. Je kunt voor 1 kind kiezen wanneer het kind het spel nog niet goed onder de knie heeft of wanneer het kind moeite heeft de regels te onthouden of zich er aan te houden. Zo kan het kind individueel gecoacht worden, zonder dat andere kinderen daar onder lijden.

Ook kan het goed zijn om gezelschapsspellen met meerdere kinderen te doen. Dit omdat het meedoen dan moeilijker wordt en meer van een kind vraagt.. Ook worden regels explicieter en vaker benadrukt om het spel leuk en gezellig te houden, wat de vaardigheid omgaan met regels stimuleert. Ook bevordert het andere vaardigheden in de sociale ontwikkeling, zoals op je beurt wachten, samenspelen, iets netjes vragen, etc.

Begeleidingsvorm

Bij gezelschapsspellen ben je als groepsleider een medespeler. Je speelt mee met het kind en je hebt ongeveer evenveel inbreng in het spel als het kind. Je kunt het spel stimuleren door het goede voorbeeld te geven aan het kind. Niet het kind bepaald hier wat er gebeurt, maar de gegeven spelregels die bij het spel horen.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.5A Het kind kan delen met een ander.

Duur: 20 – 25 min.

Aantal kinderen: 2 - 8

Benodigdheden: Fruitschaal en fruit.

De fruitschaal

Deze activiteit kan gedaan worden tijdens het eten van het fruit. Leg de verschillende stukken geschild fruit in een schaal. Geef de schaal met stukken fruit aan het eerste kind. Dit kind mag een stuk fruit pakken en moet daarna de schaal doorgeven aan het kind wat naast hem zit. Dit tweede kind pakt een stuk fruit naar keuze en geeft de schaal ook door. Dit blijft zo doorgaan. Wanneer één van de kinderen een nieuw stuk fruit wil, maar de schaal nog niet bij hem is, moet het kind nog even wachten. Wanneer de schaal bijvoorbeeld gevuld is met 3 soorten fruit, kan het zijn dat één geliefd stuk fruit al na twee rondes op is. Zorg er wel voor dat ieder kind de kans heeft gehad om een fruitstuk naar keuze te pakken. Je moet dus minimaal 1 keer de groep rond kunnen per fruitsoort.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan delen met een ander.
- Het kind kan op zijn beurt wachten.
- Het kind kan omgaan met regels.

Aandachtspunten ADHD

- Korte concentratie
- Moeite met het wachten op zijn beurt.
- Impulsief

Aandachtspunten PDD-NOS

Geen bijzonderheden.

Wordt vervolgd...

2.3.5B / 4.1.3A

Vorm van spelen

De vorm waaronder deze activiteit valt is spelend omgaan met voorwerpen. De voorwerpen zijn realistisch, hier wordt op een creatieve manier mee omgegaan. Zo worden de standaardmomenten op een dag op een creatieve manier gedaan, waar ook nog eens een onderliggende gedachte achter zit.

Plaats

De plaats waar deze activiteit plaatsvindt, is op de plaats waar er altijd fruit wordt gegeten. Dit blijft wel de vaste plaats, zodat de kinderen nog wel in hun veilige omgeving zitten.

Materiaal

Naast een schaal en fruit is er geen materiaal nodig. Dit zijn de voorwerpen waarmee de activiteit uitgevoerd wordt. Dit zijn realistische materialen. Het zijn voorwerpen waarmee het kind dagelijks in aanraking komt.

Aantal personen

Het aantal personen kan variëren. Het beste kun je de normale verdeling aanhouden. Ook is het goed om het een keer met de hele groep uit te voeren.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je begeleidt het spel door uit te leggen hoe het werkt en het fruitmoment tot een gezellig samenzijn te maken. Je kletst ondertussen met de kinderen zodat het wachten op de fruitschaal voor de kinderen niet te saai wordt. Zo voorkom je onrust. Als spelleider houd je de controle.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.5B Het kind kan delen met een ander.

*Duur: **10 min***
*Aantal kinderen: **2 - 8***
*Benodigdheden: **Koek***

Koek

Wanneer je een moment hebt waarop het kind een koekje krijgt, pak dan express te weinig koeken voor het aantal kinderen dat er zijn. Benoem dat je maar (aantal) koeken hebt. Je vraagt: 'hoe kunnen we dit oplossen?'. Zoek samen met de kinderen naar een oplossing en verdeel de koeken op deze manier.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan delen met een ander.
- Het kind kan met anderen een besluit nemen.
- Het kind kan een voorstel doen.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met beheersen van eerste reactie.
- Structuur in beurtverdeling of oplossingen aandragen.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Moeite met wijziging van structuur.

Wordt vervolgd...

2.3.5A / 4.1.3A

Vorm van spelen

De vorm waaronder deze activiteit valt is spelend omgaan met voorwerpen. De voorwerpen zijn realistisch, daar wordt op een creatieve manier mee omgegaan. Zo worden de standaardmomenten op een dag op een creatieve manier gedaan, waar ook nog eens een onderliggende gedachte achter zit.

Plaats

De plaats waar deze activiteit plaatsvindt, is op de plaats waar er altijd een koekje wordt gegeten. Dit blijft wel de vaste plaats, zodat de kinderen nog wel in hun veilige omgeving zitten.

Materiaal

Naast de koek is er geen materiaal nodig. Dit is het voorwerp waarmee de activiteit wordt uitgevoerd. Dit zijn realistische materialen. Het zijn voorwerpen waarmee het kind dagelijks in aanraking komt.

Aantal personen

Het aantal personen kan variëren. Het beste kun je de normale verdeling aanhouden. Ook is het goed om het een keer met de hele groep uit te voeren.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je leidt het spel doordat je aandraagt dat er een probleem is. Je leidt het spel door leiding te geven aan de antwoorden en oplossingen van de kinderen. Je houdt de controle door samen te vatten en beurten te geven.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.6 Het kind kan met anderen een besluit nemen.

Duur: 15 min.

Aantal kinderen: 1 – 4

Benodigdheden: Het verhaal 'Molletje moet kiezen'.

Molletje moet kiezen

Lees samen met het kind het verhaal 'Molletje moet kiezen' uit bijlage 6. In het verhaal krijgt Molletje steeds keuzes. Bij elk verhaaltje moeten de kinderen samen kiezen wat Molletje gaat doen.

Na het verhaal kun je een gesprek aan gaan aan de hand van bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Wat vonden jullie er van?
- Hoe vind je dat Molletje en Raaf de keuzes maakten?
- Hoe maak je zelf keuzes?

Geef steeds een kind de beurt om er wat over te vertellen.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- o Het kind kan met anderen een besluit nemen.
- o Het kind kan voor zichzelf opkomen.
- o Het kind kan onderhandelen.
- o Het kind kan een voorstel doen.

- o Het kind kan luisteren.

Aandachtspunten ADHD

- o Moeite met het vasthouden van de aandacht.
- o Impulsieve reactie
- o Beurtverdeling

Aandachtspunten PDD-NOS

- o Vertraagde informatieverwerking
- o Missend gevoel voor gevoelselement achter een boodschap.
- o Moeite met inleven in verhaal.

Wordt vervolgd...

2.3.3 / 2.3.5B / 2.3.12A / 2.3.12B

Vorm van spelen

De vorm van deze activiteit is een vorm van voorlezen. Je bent interactief aan het voorlezen. Je stelt namelijk ook vragen tussendoor en de kinderen moeten tussendoor een keuze maken voor Molletje. Voorlezen stimuleert onder andere de sociaal-emotionele vaardigheden. Wanneer je samen een boekje leest over een herkenbaar onderwerp en daarover praat, kan je het kind helpen bij de verwerking van indrukken en gevoelens. Het kind leert van de figuren uit het verhaal doordat het meeleeft met hen. Het kind leert dus spelenderwijs zich in te leven in de leef- en ervaringswereld van een ander.

Plaats

Zoek een rustig plekje uit met het kind. Je kunt met het kind op de bank zitten met eventueel een deken, maar een zitzak is ook een idee. Wanneer mogelijk laat je het kind kiezen. Door op een plaats te zitten dat geassocieerd wordt als kinderplaats, verplaats jij je naar de leefwereld van het kind. Het kind voelt zich daar mogelijk volledig ontspannen en op zijn gemak.

Materiaal

Je hebt voor deze activiteit het verhaal uit bijlage 6 nodig.

Aantal personen

Bij deze activiteit is het noodzakelijk dat het met meerdere kinderen uitgevoerd wordt. Dit omdat de focus van deze activiteit ligt op het samen met anderen een besluit nemen. Wanneer een kind moeite heeft met keuzes maken in zijn persoonlijk leven, kan deze activiteit mogelijk ook individueel uitgevoerd worden. De focus ligt dan niet meer op het besluit nemen met andere kinderen, maar op zelf keuzes maken.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je als groepsleiding de spelleider. Je leest namelijk het verhaal voor aan de kinderen. Je stelt vragen en vat samen wat de kinderen zeggen. Je stuurt de kinderen wanneer nodig in hun gesprek over welke keuze ze gaan maken. Ook na de verhaaltjes start je een klein groepsgeprekje. Hierin heb je de leiding en geef je sturing aan het gesprek.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.7 Het kind kan vriendschappen aangaan.

Duur: 30 – 45 min.
Aantal kinderen: 3 - 6
Benodigdheden: n.v.t.

Voorstelling

Voor deze activiteit heb je meerdere kinderen nodig. Lees een verhaal voor en laat een ander kind, of twee kinderen, dit verhaal uitbeelden of naspelen. De andere kinderen kijken naar dit toneelstuk en worden dus het publiek. Zij spelen op dat moment niet mee.

Na het verhaaltje kun je wisselen.

Begeleidingsvorm

Je bent spelleider.

Doelen

- Het kind kan vriendschappen aangaan.
- De taal- en spraakontwikkeling
- Het kind kan luisteren.
- Het kind kan meedoen met een spelletje.
- Het kind kan samenspelen in een klein groepje.
- Het kind accepteert het wanneer het iets niet mag.
- Het kind kan dynamiek vertonen.
- Het kind kan kijken naar het spel van anderen zonder hier zelf aan mee te doen.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met vasthouden van de aandacht.
- Impulsief, eerste reactie gelijk klaar.
- Moeite met wachten op zijn beurt.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Moeite met inleven in het verhaal.
- Problemen in het contact.
- Missend gevoel voor gevoelselement achter de boodschap.
- Weinig gericht op anderen.
- Weinig zelfsturing

Wordt vervolgd...

2.3.3 / 2.3.10 / 2.3.13A / 6.1.8

Vorm van spelen

Deze activiteit bevat twee vormen van spel, namelijk voorlezen en realistisch spel. Je bent namelijk een verhaal aan het voorlezen. Voorlezen stimuleert onder andere de sociaal-emotionele vaardigheden. Wanneer je samen een boekje leest over een herkenbaar onderwerp en daarover praat, kan je het kind helpen bij de verwerking van indrukken en gevoelens. Het kind leert van de figuren uit het verhaal doordat het meeleeft met hen. Het kind leert dus spelenderwijs zich in te leven in de leef- en ervaringswereld van een ander. Ten tweede is er ook sprake van realistisch spel. Het verhaal wordt namelijk uitgebeeld door één of meerdere kinderen. Dit is realistisch, niet gebaseerd op eigen fantasieën. De houdingen en spullen die ze er voor gebruiken vallen onder rollenspel, want hierin laat het kind wel zijn eigen fantasie gaan.

Wanneer kinderen tussen vier en zes jaar zijn, betekenen vriendschappen dat ze dingen ondernemen met leeftijdsgenootjes. Vriendschappen aangaan is dus samenspelen.

Plaats

Zoek voor deze activiteit een prikkelarme omgeving. Dit zodat het kind minder snel afgeleid wordt door externe prikkels en beter gefocust kan blijven op het verhaal. Het gaat er namelijk om dat het uitbeelden bekeken wordt door het kind.

Materiaal

Je hebt een verhaal voor nodig om voor te lezen, dit maakt niet uit welk verhaal het is. Het gaat namelijk niet om het verhaal, maar om het kijken naar degene die het uitbeelden.

Aantal personen

Deze activiteit wordt uitgevoerd met meerdere kinderen. Dit omdat er 1 kind of 2 kinderen al nodig zijn voor het uitbeelden. Daarnaast zijn er ook nog kinderen nodig die kijken naar het schouwspel. Hier draait de opdracht om, er zijn dus minimaal drie kinderen nodig.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Jij leest het verhaal voor en geeft de kinderen de opdracht wat ze moeten doen, jij wijst aan wie er mag gaan spelen. Ook kun je als spelleider nieuwe thema's of voorwerpen in het spel gooien, wanneer bijvoorbeeld de aandacht verslapt. Het kind leert dan inspringen op deze verandering en komt er weer nieuwe spanning in het verhaal.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.8 Het kind komt voor zichzelf op.

*Duur: **15 min.***

*Aantal kinderen: **1 - 4***

*Benodigdheden: **Molletje speelt buiten.***

- Zowel individueel als in groepsverband uitvoeren.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Inleven in verhaal.

Molletje

Lees het verhaal 'molletje speelt buiten' uit bijlage 7 voor aan het kind en bespreek de vragen die bij het verhaal staan. Je kunt er zelf ook andere vragen bijvoegen.

Wordt vervolgd...

1.2.3 / 2.1.3A / 2.3.6 / 2.3.12A / 2.3.12B / 3.1.1

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind komt op voor zichzelf.
- Het kind kan nee zeggen.
- Het kind is voorzichtig met andermans spullen.
- Het kind kan het verschil tussen goed en fout beseffen.
- De taal- en spraakontwikkeling.
- Het kind kan samen spelen in een klein groepje.
- Het kind probeert conflicten te vermijden.

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme ruimte
- Impulsiviteit, let op een goede beurtverdeling.

Vorm van spelen

De vorm van dit spel is voorlezen. Hier ben je bezig met interactief lezen. Dat betekent dat je vragen tussendoor stelt. Voorlezen stimuleert onder andere de sociaal-emotionele vaardigheden. Wanneer je samen een boekje leest over een herkenbaar onderwerp en daarover praat, kan je het kind helpen bij de verwerking van indrukken en gevoelens. Het kind leert van de figuren uit het verhaal doordat het meeleeft met hen. Het kind leert dus spelenderwijs zich in te leven in de leef- en ervaringswereld van een ander.

Plaats

Zoek een rustig plekje uit met het kind. Je kunt met het kind op de bank zitten met eventueel een deken, maar een zitzak is ook een idee. Wanneer mogelijk laat je het kind kiezen. Door op een plaats te zitten dat geassocieerd wordt als kinderplaats, verplaats jij je naar de leefwereld van het kind. Het kind voelt zich daar mogelijk volledig ontspannen en op zijn gemak.

Materiaal

Voor deze activiteit heb je alleen het verhaal uit bijlage 7 nodig.

Aantal personen

Deze activiteit kan zowel met een kind individueel als met meerdere kinderen tegelijk uitgevoerd worden. Individueel maakt dat het kind zijn eigen zegje over het verhaal kan doen en los van anderen zijn mening kan vormen. Het lezen met meerdere kinderen maakt dat kinderen van elkaar kunnen leren, omdat elk kind vanuit zijn eigen gezichtsveld beredeneert.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je de spelleider. Je leest namelijk het verhaal voor aan het kind. Door de vragen die je stelt aan het kind, bepaal je voor het grootste gedeelte waar over gepraat wordt. Natuurlijk is er ook ruimte voor het kind om met vragen of opmerkingen te komen.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.9 Het kind kan een gesprekje beginnen.

Duur: 20 – 30 min.
Aantal kinderen: 2 - 6
Benodigdheden: Voorwerp

Het voorwerp praat

Op tafel ligt één voorwerp, zoals een pen, boek of ketting, wat gemakkelijk gepakt kan worden. Kinderen mogen het voorwerp pakken als ze wat willen vertellen aan elkaar. Alleen het kind die het voorwerp heeft mag praten, de andere kinderen moeten dan luisteren en stil zijn. Als groepsleider neem je zelf deel in het gesprek, je stelt vragen over wat het kind verteld. Benadruk aan de kinderen dat ze het aan elkaar vertellen en niet alleen tegen jou.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind kan een gesprekje beginnen.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind legt contact met iemand die hij/zij leuk of lief vindt.
- Het kind kijkt iemand aan als het met iemand praat.
- Het kind laat iemand uitspreken.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite met aandacht vasthouden.
- Moeite met wachten op beurt.
- Flappen eerste reactie er vaak snel uit.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Problemen in het begrip van sociale informatie.

Wordt vervolgd...

2.1.5 / 2.2.7 / 2.2.8 / 2.3.13A / 2.3.13D / 4.1.1 / 6.2.3 / 7.1.8

Vorm van spelen

Wij hebben gekozen voor de vorm spelend omgaan met voorwerpen. Dit doordat er een voorwerp is met als functie dat je mag praten als je het voorwerp hebt. Dit maakt dat het een lagere drempel voor het kind is een gesprek te gaan beginnen. Wanneer het kind namelijk het voorwerp pakt, mag het gaan praten en weten de omstanders dat het wat wil gaan zeggen.

Plaats

Aan te raden is om op de bank te gaan zitten met de kinderen. Het voorwerp ligt dan centraal op de salontafel en de kinderen kunnen er allemaal met een even grote afstand omheen zitten. De kinderen zitten dan ook in een kringetje, waardoor iedereen er bij betrokken is en naar elkaar kan luisteren.

Materiaal

Je hebt één voorwerp nodig voor dit spel. Dit voorwerp is een doel op zich. Het voorwerp is namelijk de toestemming om te gaan praten. Dit kunnen alle mogelijke voorwerpen zijn. Kies voor een makkelijk hanteerbaar en te pakken voorwerp.

Aantal personen

Voer deze activiteit met meerdere kinderen tegelijk uit. Dit zodat de kinderen leren om een gesprekje te beginnen, ongeacht hun positie in de groep. Het voorwerp zal de drempel lager leggen en wanneer je het uitvoert met meerdere kinderen, zullen er ook nog andere vaardigheden gestimuleerd worden. Bijvoorbeeld het op je beurt wachten, luisteren, iemand laten uitspreken, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je bent aanwezig binnen het spel, maar je doet niet mee. Het gaat om de kinderen die het voorwerp pakken en een gesprekje beginnen. Je legt de regels uit en houdt controle over de kinderen en de gang van zaken. Wanneer een kind het lastig vindt om een gesprek te beginnen of niet meer uit zijn woorden komt, kun je als spelleider vragen stellen over het thema of onderwerp of iets nieuws aandragen.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.10 Het kind legt contact met iemand die hij/zij leuk of lief vindt.

Duur: 15 min.
Aantal kinderen: 2 - 8
Benodigdheden: n.v.t.

Dansen

Ga met de kinderen in een kring zitten. Laat 1 kind in het midden zitten en zing het volgende liedje met ze:

*Er zat een klein zigeunermeisje,
huilend op een steen.
Huilend, huilend helemaal alleen.
Sta op meisje lief en droog je traantjes af.
Kies een kindje uit de kring,
die met je dansen mag.*

Laat het kind in het midden een ander kind kiezen om mee te dansen.
Laat vervolgens een ander kind in het midden zitten en herhaal het liedje.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind legt contact met iemand die hij/zij leuk of lief vindt.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind kan samenspelen in een klein groepje.
- Het kind kan vriendschappen aangaan.
- De taal- en spraakontwikkeling.
- De grove motoriek.

Aandachtspunten ADHD

- Hyperactiviteit

Aandachtspunten PDD-NOS

- Weinig gericht op de ander.

Wordt vervolgd...

2.3.9

Vorm van spelen

De vorm van dit spel is muziek en dans. Zowel muziek als dans hebben een positieve invloed op de ontwikkeling van een kind. Zo wordt met dansen de motoriek ontwikkeld, zowel de fijne als grove motoriek. Muziek stimuleert ook het geheugen van het kind.

Plaats

Voor het spel is er een open ruimte nodig om te kunnen dansen. Er moeten binnen geen meubels in de weg staan waar een kind tegen aan kan botsen. Deze activiteit kan ook buiten worden uitgevoerd.

Materiaal

Voor deze activiteit is geen materiaal nodig.

Aantal personen

Deze activiteit kan alleen gedaan worden in groepsverband. Hoe meer kinderen, hoe groter de keuze is om met iemand te dansen.

Begeleidingsvorm

Tijdens deze activiteit ben je spelleider. Je verteld de kinderen wat ze moeten doen, neemt initiatief in het zingen en geeft de kinderen een beurt.

Ontwikkelingstaak:	2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.3.11 Het kind kan nee zeggen.

Duur: 15 – 20 min.
Aantal kinderen: 3 – 8
Benodigdheden: n.v.t.

Schipper mag ik overvaren?

Speel samen met een aantal kinderen het spel schipper mag ik overvaren. Dit gaat als volgt:

Spreek een gebied af waarin de kinderen heen en weer kunnen rennen. 1 Kind staat in het midden. De andere kinderen gaan aan één zijde van het gebied staan.

Zing het volgende liedje:

- *Schipper mag ik overvaren, ja of nee?*

Bij 'ja'; dan volgende zin zingen.

Bij 'nee'; zing opnieuw tot het kind 'ja' zegt.

- *En moet ik dan ook geld betalen, ja of nee?*

Bij 'ja'; dan volgende zin zingen.

Bij 'nee'; mogen de kinderen op een rustige manier naar de overkant lopen.

- *Hoe?*

Het kind in het midden zegt op welke manier de kinderen naar de overkant mogen gaan. Bijv. door te springen, huppelen, rennen, etc.

De kinderen aan de zijlijn moeten proberen aan de overkant te komen. Het kind in het midden probeert iemand te tikken, maar beweegt zich op dezelfde manier als de andere kinderen voort. Het getikte kind staat vervolgens in het midden.

Variatietip

- Het kind in het midden vraagt of een ander kind in het midden wil komen staan om het kind te helpen. Het kind dat gevraagd wordt mag antwoorden met ja of nee.
- Het kind dat in het midden staat, speelt het spel net zo lang tot alle kinderen getikt zijn. Aan het einde van het liedje wordt het steeds weer opnieuw gezongen.

Begeleidingsvorm

Je bent de regisseur.

Doelen

- Het kind kan nee zeggen.
- Het kind kan meedoen met een spelletje.
- Het kind kan een voorstel doen.
- De taal- en spraakontwikkeling

Aandachtspunten ADHD

- Hyperactiviteit

Aandachtspunten PDD-NOS

- Vertraagde informatieverwerking
- Slechte zelfsturing
- Mogelijk moeite met de motoriek.

Wordt vervolgd...

2.3.8 / 3.1.1 / 6.1.1

Vorm van spelen

Deze activiteit valt onder de vorm bewegingsspel. De nadruk ligt op bewegen, de kinderen moeten op allerlei manieren naar de overkant zien te komen. Daarbij is er altijd een tikker die probeert de kinderen te tikken. Een kenmerk van een bewegingsspel is dat kinderen letterlijk de ruimte hebben om te bewegen, energie kwijt te raken, om te ervaren wat het kan en om contacten te leggen. Bij dit spel ervaart het kind dan voornamelijk wat het is om nee te zeggen en een voorstel te doen. Dit gebeurt allemaal op een ongedwongen manier.

Plaats

Speel dit spel buiten. Dit is belangrijk voor de bewegingsvrijheid en dan kun je een vlakte kiezen die open is, waar je geen last hebt van voorwerpen of materialen waar de kinderen voorzichtig mee moeten zijn. Buiten zijn doet ook een appèl op het kind, namelijk dat het gaat bewegen en zijn creativiteit kwijt kan.

Materiaal

Er zijn geen materialen nodig voor deze activiteit. Je moet alleen het versje kennen van 'schipper mag ik overvaren'. Verder gebruik je alleen je eigen lichaam met zijn mogelijkheden.

Aantal personen

Dit spel wordt uitgevoerd met minimaal 3 kinderen. Dit omdat er 1 kind in het midden staat en er minimaal 2 kinderen moeten zijn om te lopen naar de overkant, anders wordt het veel te makkelijk voor de tikker. Aan te raden is zoveel mogelijk kinderen mee te laten doen, dit komt het spel ten goede. Mogelijk moet de begeleiding dan wat aangescherpt worden.

Begeleidingsvorm

Je bent de regisseur. Een regisseur geeft van buitenaf tips en aanwijzingen. Zo leg je het spel uit, maar je neemt er niet aan deel. Je houdt het in de gaten en helpt een kind wanneer het moeite heeft met het kiezen van een bewegingsvorm of met het tikken. Je springt waar nodig bij en sluit aan bij het kind. Verder pas je het spel aan wanneer het niet goed dreigt te gaan.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.12A Het kind kan onderhandelen.

*Duur: **15 min.***

*Aantal kinderen: **1 - 4***

*Benodigdheden: **Het verhaal 'ik zag twee beren'.***

Beren

Lees het verhaal 'Ik zag twee beren' uit bijlage 8 met de kinderen.
Doe dit op een interactieve manier.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan onderhandelen.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind komt voor zichzelf op.

- Het kind kan een voorstel doen.
- Het kind kan met anderen een besluit nemen.
- De taal- en spraakontwikkeling

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme ruimte
- Impulsiviteit, let op een goede beurtverdeling.
- Zowel individueel als in groepsverband uitvoeren.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Moeite met inleven in verhaal.
- Slechte zelfsturing

Wordt vervolgd...

2.3.12B / 2.3.3 / 2.3.6

Vorm van spelen

De vorm van dit spel is voorlezen. Hier ben je bezig met interactief lezen. Dat betekent dat je vragen tussendoor stelt. Voorlezen stimuleert onder andere de sociaal-emotionele vaardigheden. Wanneer je samen een boekje leest over een herkenbaar onderwerp en daarover praat, kan je het kind helpen bij de verwerking van indrukken en gevoelens. Het kind leert van de figuren uit het verhaal doordat het meeleeft met hen. Het kind leert dus spelenderwijs zich in te leven in de leef- en ervaringswereld van een ander.

Plaats

Zoek een rustig plekje uit met het kind. Je kunt met het kind op de bank zitten met eventueel een deken, maar een zitzak is ook een idee. Wanneer mogelijk laat je het kind kiezen. Door op een plaats te zitten dat geassocieerd wordt als kinderplaats, verplaats jij je naar de leefwereld van het kind. Het kind voelt zich daar mogelijk volledig ontspannen en op zijn gemak.

Materiaal

Je hebt allen het verhaal 'Ik zag twee beren' uit bijlage 8 nodig.

Aantal personen

Voer deze activiteit met meerdere kinderen tegelijk uit. Het lezen met meerdere kinderen maakt dat kinderen van elkaar kunnen leren, omdat elk kind vanuit zijn eigen gezichtsveld beredeneert. Wanneer meerdere kinderen meedoen is er ook mogelijkheid tot onderhandelen.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je de spelleider. Je leest namelijk het verhaal voor aan het kind. Door de vragen die je stelt aan het kind, bepaal je voor het grootste gedeelte waar over gepraat wordt. Natuurlijk is er ook ruimte voor het kind om met vragen of opmerkingen te komen.

Ontwikkelingstaak:	2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.3.12B Het kind kan onderhandelen.

*Duur: **10 – 20 min.***
*Aantal kinderen: **3 - 5***
*Benodigdheden: **n.v.t.***

Onderhandelen

Vertel aan de kinderen dat als ze ergens niet uitkomen dat ze dan moeten 'onderhandelen'. Je legt uit wat onderhandelen inhoudt, je zegt het volgende:

- Wat je zelf graag wilt doen.
- Luisteren naar wat de ander wil doen.
- Bedenk samen wat je kunt doen zodat het voor allebei leuk is.

Herhaal dit een aantal keer.

Laat de kinderen nu een rollenspel spelen, waarbij de kinderen de oplossing moeten bedenken. Neem bij de casus steeds minimaal twee kinderen en laat ze de volgende problemen oplossen:

- Sam en Bernio willen samen spelen. Sam wil in de boekenhoek, maar Bernio wil graag knutselen. Wat kunnen ze nu doen?
- Lisa en Yasmine willen samen spelen. Lisa wil kleien. Yasmine wil liever met de auto's. Wat kunnen ze nu doen?
- Tom en Liz willen samen spelen. Tom wil een puzzel maken. Liz wil liever samen aan een kralenplank werken. Wat kunnen ze nu doen?

Herhaal steeds de drie punten wat je moet doen bij onderhandelen.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan onderhandelen.
- Het kind een voorstel doen.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind kan met anderen een besluit nemen.
- Het kind komt voor zichzelf op.
- De taal- en spraakontwikkeling
- Het kind kan kijken naar het spel van een ander zonder hier zelf aan mee te doen.

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme omgeving

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Moeite met inleven.
- Moeite met doen-alsof-spel.

Wordt vervolgd...

2.3.12A / 2.3.3 / 2.3.6

Vorm van spelen

Wij hebben gekozen voor een rollenspel. Hierin vertoont het kind een rol, het doet alsof. In dit spel laat een kind allerlei passende gedragingen zien, maar ook wordt de eigen fantasie er op losgelaten. Onderhandelen is een moeilijk iets, je hebt het of je hebt het niet. Toch kun je het leren. Het leek ons goed om dit door middel van een rollenspel te doen omdat een kind tijdens het rollenspel ook durft te experimenteren met gedrag wat ze in het dagelijks leven niet durven laten zien.

Plaats

Zoek een prikkelarme ruimte. Dit zodat de kinderen gefocust blijven op het rollenspel. Baken eventueel een stuk van de ruimte af, zodat er een stuk ontstaat waar het rollenspel zich afspeelt en een stuk waar het publiek kan zitten om toe te kijken.

Materiaal

Het gaat om het onderhandelen bij deze activiteit, daarbij doen de kinderen alsof. Het is dus niet noodzakelijk om er materialen bij te halen. Het gaat er namelijk om dat ze het uitspelen en hoe ze het kunnen oplossen samen, het gaat niet om de materialen.

Aantal personen

Voor deze activiteit heb je minimaal 3 kinderen nodig. Er zijn er al 2 nodig voor het rollenspel. Daarnaast moet je kunnen rouleren in de rollenspellen. Door meerdere kinderen mee te laten doen, leren de kinderen van elkaar. Ieder kind beredeneert namelijk vanuit zijn eigen gezichtsveld.

Begeleidingsvorm

Bij deze activiteit ben je de spelleider. Je leidt het thema in en bedenkt de rollen voor de rollenspellen. Je kijkt vanaf de zijlijn mee en leidt de kinderen in de goede richting en springt waar nodig bij.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.13A Het kind kan een ander helpen.

Duur: 15 min.

Aantal kinderen: 1 - 4

Benodigdheden: Het verhaal 'Moeder helpen'.

Jip en Janneke

Lees het verhaal 'moeder helpen' uit het boek Jip en Janneke van Annie M.G. Schmidt en Fiep Westendorp.

Ga met de kinderen het gesprek aan over helpen. Daarbij kun je vragen stellen als:

- Waarom werd Jip zo boos? (omdat hij iets verkeerd deed of omdat moeder zei dat Janneke veel liever is?)
- Wat is helpen?
- Wanneer help je iemand?
- Help jij wel eens iemand?
- Wat vind je er van als je iemand helpt?
- Hoe voel jij je wanneer je iemand hebt geholpen? (Word je er blij van of doe je het omdat het moet?)
- Etc.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan een ander helpen.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind kan vriendschappen aangaan.
- Het kind kan een gesprekje beginnen.
- De taal- en spraakontwikkeling

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme omgeving
- Duidelijke structuur
- Beurtverdeling
- Moeite met inhouden van eerste reactie.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in gevoel en begrip voor sociale informatie.
- Weinig inzicht in de ander.
- Moeite met inleven in het verhaal.

Wordt vervolgd...

2.3.13B / 2.3.13C / 2.3.13D / 2.3.3 / 3.1.6 / 7.1.8

Vorm van spelen

Bij deze activiteiten ben je aan het voorlezen. Voorlezen is rustgevend en ontspannend. Ook komt er een thema op een voor kinderen te begrijpen manier aan de orde. Daarnaast hebben kinderen vaak nog een model en leren uit voorbeeldgedrag. Zo zijn in dit geval Jip en Janneke het model.

Plaats

Voor het voorlezen zoek je een rustig plekje uit met het kind. Je kunt met het kind op de bank zitten met eventueel een deken, maar een zitzak is ook een idee. Wanneer mogelijk laat je het kind kiezen. Door op een plaats te zitten dat geassocieerd wordt als kinderplaats, verplaats jij je naar de leefwereld van het kind. Het kind voelt zich daar mogelijk volledig ontspannen en op zijn gemak.

Materiaal

Bij het voorlezen heb je alleen het verhaal uit moedertje helpen nodig.

Aantal personen

Voorlezen kan zowel individueel als met meerdere personen. Individueel heeft als voordeel dat het kind zijn eigen mening kan vormen en antwoord kan geven zonder beïnvloed te worden. Gezamenlijk heeft als voordeel dat kinderen van elkaar kunnen leren en elkaar als voorbeeld kunnen gebruiken.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je leest namelijk het verhaal voor aan het kind. Door de vragen die je stelt aan het kind, bepaal je voor het grootste gedeelte waar over gepraat wordt. Natuurlijk is er ook ruimte voor het kind om met vragen of opmerkingen te komen. Ook kan je als spelleider een ander inzicht in de groep gooien, hier moet het kind dan mee om zien te gaan.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.13B Het kind kan een ander helpen.

Duur: 5 – 10 min.
Aantal kinderen: 1
Benodigdheden: n.v.t.

Kleine taakjes

Geef het kind kleine taken, waarmee het jou kan helpen. Hierbij kun je denken aan een map dragen, helpen tafel dekken, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent de regisseur.

Doelen

- Het kind kan een ander helpen.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind onthoudt wat de volwassene gezegd heeft.

- Het kind is voorzichtig met andermans spullen.
- Het kind maakt onderscheid over wat wel/niet van hem/haar is.

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme omgeving
- Duidelijke verwachting aangeven naar het kind.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Moeite met inleven in de ander.
- Slechte zelfsturing
- Prikkelarme omgeving
- Duidelijke verwachting aangeven naar het kind.

Wordt vervolgd...

2.3.13A / 2.3.13C / 2.3.13D / 2.3.3 / 3.1.6 / 7.1.8

Vorm van spelen

Bij het helpen van kleine taakjes van de groepsleiding gaat het om de realiteit. Het kind helpt de volwassene bij grote-mensen-karweitjes. Hiermee doe je een beroep op het zelf kunnen van het kind. Dit bevordert de autonomie en het zelfvertrouwen van het kind.

Plaats

Afhankelijk van het taakje dat je voor het kind hebt.

Materiaal

Afhankelijk van het taakje dat je voor het kind hebt.

Aantal personen

Een taakje laten doen door een kind, kan met één kind tegelijk doordat het kleine taakjes zijn. Hierbij leert het kind helpen bij grote-mensen-karweitjes, wat het kind interessant vindt.

Begeleidingsvorm

Je bent de regisseur. Je hebt het overzicht voor het kind, je geeft het kind taakjes. Daarbij laat je het hem zelf uitvoeren. Mogelijk kan je tips of aanwijzingen van buitenaf geven. Door de rol van regisseur aan te nemen, geef je het kind de ruimte om eigen keuzes te maken en inzichten uit te proberen.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.13C Het kind kan een ander helpen.

Duur: 20 – 30 min.

Aantal kinderen: 1

*Benodigdheden: **Bouwmateriaal***

Bouwen

Ga met het kind in de bouwhoek spelen. Start een spel met een doel om iets te bouwen. Vraag aan het kind hoe je het op een leuke manier kan doen. Doe ook alsof je het niet zo goed kan en vraag zijn hulp. Het kind zal graag willen helpen, wanneer je laat merken dat je zijn hulp nodig hebt.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind kan een ander helpen.
- Het kind kan een voorstel doen.

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme omgeving

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Weinig zelfsturing, veel voorbeelden van jou nodig.
- Moeite met inzicht in de ander.
- Prikkelarme omgeving

Wordt vervolgd...

2.3.13A / 2.3.13B / 2.3.13D / 2.3.3 / 3.1.6 / 7.1.8

Vorm van spelen

De vorm die bij deze activiteit hoort is bouw- en constructiespel. Hierbij ben je bezig om van losse elementen een geheel te maken of om afzonderlijke delen aan elkaar te bevestigen. Hierin kan het kind goed laten zien dat het kan helpen. De opdracht is namelijk duidelijk wanneer er een doel is, bijvoorbeeld een kasteel bouwen. Het is ook vertrouwd voor het kind en kan zijn fantasie er in kwijt.

Plaats

Voor het bouwen creëer je een bouwhoek.

Materiaal

Voor het bouwen heb je bouw materiaal nodig, bijvoorbeeld blokken, duplo, lego, of iets dergelijks. Hiermee kan het kind aan de slag.

Aantal personen

De activiteit 'bouwen' kan met 1 kind gespeeld worden. Dit omdat de kinderen anders elkaar in de weg lopen en er kan maar één kind tegelijk jou helpen. Het gaat bij deze activiteit dus gericht om het helpen van de ander, het is niet specifiek gericht op leeftijdsgenootjes.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler. Je volgt de stroom van het spel, je laat het kind bepalen wat er gebeurt. Je hebt de mogelijkheid om als medespeler net te doen alsof het allemaal niet lukt en zo de hulp van het kind vragen. Hoe je dat doet is een voorbeeld voor het kind, je bent een model. Je bent dus medespeler, maar tegelijkertijd ben je ook aan het regisseren, namelijk door toch de touwtjes in handen te houden door te zeggen dat je het niet snapt.

Ontwikkelingstaak: 2.3 Omgaan met leeftijdsgenoten.
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.3.13D Het kind kan een ander helpen.

*Duur: **15 – 25 min.***
*Aantal kinderen: **1 – 2***
*Benodigdheden: **Dokterspullen***

Doktertje spelen

Ga doktertje spelen met het kind. Het kind is de dokter. Verzin elke keer iets nieuws wat er met je mis is. Bijvoorbeeld je bent gevallen en je knie bloed, je voelt je niet zo lekker en vraagt wat je moet doen, etc.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler, maar ook spelleider door de verschillende ziektes die je inbrengt.

Doelen

- Het kind kan een ander helpen.
- Het kind kan luisteren.
- Het kind onthoudt wat de volwassene gezegd heeft.

- Het kind kan een gesprekje beginnen.
- Het kind kan een doen-alsof-spel spelen.
- De taal- en spraakontwikkeling

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme omgeving

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Moeite met doen-alsof-spel.
- Moeite met inleven in de ander.
- Weinig zelfsturing
- Prikkelarme omgeving

Wordt vervolgd...

2.3.13A / 2.3.13B / 2.3.13C / 2.3.3 / 3.1.6 / 7.1.8

Vorm van spelen

Het doktertje spelen is een vorm van een rollenspel. Het kind is de dokter en jij bent de patiënt. Door het spelen van een rollenspel krijgt een kind inzicht in zijn of haar eigen emoties, maar ook in de emoties van de anderen met wie zij spelen. Ook kunnen kinderen in een rollenspel experimenteren met gedrag wat ze in het echte leven niet durven laten zien.

Plaats

Voor het doktertje spelen creëer je een poppenhoek.

Materiaal

Voor doktertje spelen heb je verkleedkleden en wat spullen van een dokter nodig. De kleding kan mogelijk realistisch zijn, wanneer deze er niet zijn, kun je gebruik maken van een keukenschort. Doktersspullen bestaan uit een hamertje, stethoscoop, etc. Dit is een kant-en-klaar koffertje met als doel om dokters te kunnen imiteren.

Aantal personen

De activiteit 'doktertje spelen' kan met 1 kind gespeeld worden. Dit omdat de kinderen anders elkaar in de weg lopen en er kan maar één kind tegelijk de groepsleiding helpen. Het gaat bij deze activiteit dus gericht om het helpen van de ander, het is niet specifiek gericht op leeftijdsgenootjes.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler. Je volgt de stroom van het spel, je laat het kind bepalen wat er gebeurt. Je hebt de mogelijkheid om als medespeler allemaal kwaaltjes en ziektes aan te dragen, dus om zijn hulp te vragen. Hoe je dat doet is een voorbeeld voor het kind, je bent een model. Je bent dus medespeler, maar tegelijkertijd ben je spelleider, omdat je namelijk nieuwe spanning in het verhaal brengt door met nieuwe 'ziektes' in te brengen.

Ontwikkelingstaak: 2.4 Groot aanpassingsvermogen
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.4.1 Het kind accepteert het wanneer het iets niet mag.

Duur: 10 – 30 min.
Aantal kinderen: 1 - 6
*Benodigdheden: **Ganzenbord***

Ganzenbord

Speel het gezelschapsspel ganzenbord. Bij ganzenbord zijn er veel regels en heeft elk vakje zijn eigen betekenis. Hierdoor komt het kind veel in aanraking met situaties waarin het iets niet mag. Zo moet het misschien een beurt overslaan of wachten wanneer het in de put zit.

Begeleidingsvorm

Je bent een medespeler.

Doelen

- Het kind accepteert het wanneer het iets niet mag.

- Het kind kan omgaan met regels.
- Het kind kan meedoen met een spelletje.

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme omgeving, speltafel.
- Groepsgrootte
- Moeite met aandacht vasthouden.
- Moeite met het wachten op de beurt.

Aandachtspunten PDD-NOS

Geen bijzonderheden.

Wordt vervolgd...

2.1.1 / 2.2.6A / 2.3.4 / 2.3.7 / 3.1.5A / 4.1.3B / 4.2.3/ 4.3.1A / 4.3.1B /
6.1.4 / 6.1.5 / 6.1.6 / 6.1.8 / 6.4.1 / 6.4.3 / 6.5.1 / 7.2.9

Vorm van spelen

Het spel ganzenbord is een vorm van een gezelschapsspel. Een gezelschapsspel is een vorm waarin de gezelligheid voorop staat. Daarnaast heeft het, misschien onbewust, invloed op het stimuleren van verschillende vaardigheden. Het is een creatieve manier om een kind kennis te laten maken met die vaardigheden. Zo ook het accepteren wanneer iets niet mag. Kinderen willen op deze leeftijd dat eerlijk wordt gespeeld. Zij zullen hierdoor sneller accepteren dat zij een beurt moeten wachten. Wanneer ze in een spel beginnen te accepteren dat iets niet mag, accepteren ze in het echte leven ook sneller een nee. Hierbij kun je een terugkoppeling maken naar het ganzenbord.

Plaats

Speel dit spel met de kinderen op een rustige plaats. Zoek een ruimte waarin weinig prikkels aanwezig zijn waardoor ze afgeleid zouden kunnen worden, zo blijft de focus op het spel.

Materiaal

Voor deze activiteit heb je het spel ganzenbord nodig. Deze bevat al het materiaal en de spelregels die je nodig hebt. Gezelschapsspel is een speelleermateriaal. Dit houdt in dat ze aan spelregels gebonden zijn en een ingebouwde opdracht met oplossing hebben. Door dit materiaal leert het kind om te gaan met spelprincipes en samenspelen, de logica van het spel kennen en zelf spelregels en -vormen te ontwerpen.

Aantal personen

Zie voor het minimum en maximum aantal personen de spelregels van het ganzenbord.

Begeleidingsvorm

Bij ganzenbord ben je een medespeler. Je speelt mee met het kind en je hebt ongeveer evenveel inbreng in het spel als het kind. Je kunt het spel stimuleren door het goede voorbeeld te geven aan het kind. Niet het kind bepaald hier wat er gebeurt, maar de gegeven spelregels die bij het spel horen.

Ontwikkelingstaak: 2.5 Thuisituatie
Ontwikkelingsvaardigheid: 2.5.1 Het kind kan zich in de toekomst verplaatsen.

*Duur: **15 min.***
*Aantal kinderen: **1***
*Benodigdheden: **Bureaustoel***

Tijdmachine

Pak voor deze activiteit een bureaustoel op wielen uit het kantoor. Zet het kind op de stoel. Vertel dat het een tijdmachinestoel is, als die stopt met draaien is het kind in de toekomst.

Als het kind is uitgedraaid, vraag hoe het er nu voorstaat nu het bijv. net zo groot is als papa en mama. Alles is mogelijk, al is het heel raar, omdat het een tijdmachine is. Wanneer een kind het lastig vindt om zich te verplaatsen naar de toekomst, help dan door gerichte vragen te stellen. Dit kunnen vragen zijn zoals:

- Wat doe je nu voor werk?
- Is het werk dat je doet binnen of buiten?
- Werk je alleen of met iemand samen?
- Etc.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider.

Doelen

- Het kind kan zich in de toekomst verplaatsen.
- Het kind beseft dat het een individu is.
- Het kind kan dynamiek vertonen.
- Het kind kan een doen-alsof-spel spelen.
- Het kind kan levenservaringen verwerken.

Aandachtspunten ADHD

- Moeite in het besef van verleden en toekomst.
- Impulsiviteit, eerste reactie wordt eruit gegooit.
- Moeite met analyseren en synthetiseren van informatie.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Moeite met fantaseren.
- Weinig zelfsturing
- Moeite met relativeren.

Vorm van spelen

Deze activiteit valt onder de vorm spelend omgaan met voorwerpen. De bureaustoel wordt gebruikt als tijdmachine. Dit helpt het kind om beter op te gaan in het verhaal. Door spelend om te gaan met voorwerpen, is het kind trots wanneer iets is gelukt. Dit bevordert het zelfbeeld van het kind.

Plaats

Voer deze activiteit uit in een ruimte waar verder geen breekbare of kostbare spullen staan. Doe het in een ruimte waar zo weinig mogelijk prikkels aanwezig zijn. Zo kan er met de stoel gereden en gedraaid worden en kan het kind zich totaal focussen op de stoel en tijdmachine. Het wordt hierbij dan niet beïnvloedt door schilderijen, voorwerpen, meubels, etc.

Materiaal

Je hebt hier een bureaustoel voor nodig. Dit is een realistisch materiaal uit het dagelijks leven. Het kind zal zich hier wel vertrouwd op voelen en kan zo mogelijk beter in het fantasiespel opgaan.

Aantal personen

Deze activiteit doe je individueel met een kind. Dit omdat ieder een eigen toekomst wacht. Dit is persoonlijk. Het kind kan dromen, maar kan ook nooit ergens over nagedacht hebben. Er zit mogelijk veel verschil per kind. Het is belangrijk om het goed te begeleiden en individuele aandacht is daarom aan te raden. Er kan overigens ook maar 1 kind tegelijk op de bureaustoel en dan moeten de andere kinderen wachten waar ze niet zo veel aan hebben.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je leidt het spel door de stoel te draaien en stop te zetten. Wanneer het kind het niet meer weet, kun je nieuwe thema's of voorwerpen in het spel brengen. Je begeleidt het kind in zijn fantasie wanneer nodig.

Ontwikkelingstaak:	2.5 Thuissituatie
Ontwikkelingsvaardigheid:	2.5.2 Het kind vergelijkt thuis met dat van andere kinderen.

Duur: 20 – 30 min.

Aantal kinderen: 2 - 4

Benodigheden: Wit papier, stiften, potloden

Dit is mijn huis!

Ga aan tafel zitten en geef elk kind een wit vel papier. Geef de kinderen de opdracht om hun eigen huis na te tekenen. Ga bij de kinderen zitten en teken je eigen huis.

Onder het tekenen vraag je aan de kinderen om de beurt hoe hun huis er uitziet:

- Heeft jouw huis een tuin?
- In wat voor huis woon je, flat, rijtjeshuis, groot huis?
- Wie wonen er bij jullie in huis? (Papa, mama, broertjes, huisdieren)
- Slaap je alleen of samen op een kamer?
- Wat voor een kleur heeft de voordeur?
- Heeft jouw huis grote ramen?
- Heeft jouw huis een schuur?
- Etc.

Telkens als je een vraag hebt gesteld, vraag je aan een ander kind hoe het er bij die uitziet. Hierdoor hoort het kind of er verschillen zijn tussen het huis van een ander kind en zijn huis.

Aan het einde kun je de tekeningen aan elkaar laten zien en het kind er eventueel nog iets over laten vertellen.

Begeleidingsvorm

Je bent zowel spelleider als medespeler.

Doelen

- Het kind vergelijkt thuis met dat van andere kinderen.
- Het kind kan levenservaringen verwerken.
- Het kind kan eenvoudige, maar herkenbare dingen tekenen (bijv. huis, dier, boom, etc.).
- Het kind kan benoemen wat het getekend heeft.
- Het kind kan zich concentreren.
- De taal- en spraakontwikkeling
- Het kind kan luisteren.

Aandachtspunten ADHD

- Prikkelarme omgeving
- Groepsgrootte
- Beurtverdeling
- Moeite met langere tijd concentreren.
- Moeite met inhouden van eerste reactie.
- Moeite met besef van verleden en toekomst.

Aandachtspunten PDD-NOS

- Problemen in het contact.
- Weinig zelfsturing
- Weinig gericht op de ander.
- Moeite met inleven bij een ander.

Vorm van spelen

Deze vorm van spel valt onder het beeldend spel. De aandacht bij beeldend spel wordt gericht op het maken van vormen, figuren en voorwerpen. In dit geval wordt er een tekening gemaakt. Beeldend bezig zijn prikkelt de fantasie en het kind kan laten zien hoe het zich voelt. Door het huis te tekenen, haalt het kind zijn ouderlijk huis en de situatie naar boven. Het tekenen draagt bij aan een stukje verwerking.

Plaats

Ga met de kinderen aan tafel zitten. Zorg dat de tafel in een prikkelarme omgeving staat. Zorg ook dat er naast papier en tekengerei er niets op de tafel ligt. Dit om prikkels te verminderen en de aandacht op de tekeningen te houden. Zorg dat de kinderen comfortabel kunnen zitten aan tafel, dus wat betreft zithoogte en ruimte. Dit zodat ze rustiger worden en langer geconcentreerd kunnen zitten.

Materiaal

Voor deze activiteit heb je papier en tekengerei nodig. Dit zijn vormgevende materialen. Je maakt namelijk met deze materialen zelf een beeld.

Aantal personen

Deze activiteit dien je met minstens 2 kinderen uit te voeren. Dit omdat de nadruk ligt op het vergelijken van elkaars 'thuis'. Om te kunnen vergelijken zijn er meerdere tekeningen nodig. Het is goed om de activiteit met nog meer kinderen te gaan tekenen. Dit zodat het een groepsgesprek wordt en dat kinderen zowel de mogelijkheid hebben om iemand te zien waarbij thuis heel anders was, maar ook iemand te zien waarbij er overeenkomsten zijn.

Begeleidingsvorm

Je bent de spelleider. Je begeleidt de kinderen in het tekenen en in het gesprek er omheen. Tegelijkertijd neem je zelf ook deel aan het spel door je eigen huis te tekenen. Hierin kun je een model zijn voor de kinderen en het goede voorbeeld geven. Let op dat dit wel een heftig onderwerp kan zijn, wees je hiervan bewust. Geef goede begeleiding waar nodig op het moment zelf, maar ook later op de dag.

Begrippenlijst

Vorm van spel

Beeldend spel = beeldend bezig zijn, is knutselen, tekenen, verven, etc.

Bewegingsspel = spel waarin de nadruk ligt op bewegen, zoals rennen.

Bouw- en constructiespel = spel waarbij het kind bezig is met bouwen, constructies en composities maken.

Functiespel = het kind leert een gerichte beweging te maken.

Geheugenspellen = geheugenspellen stimuleren de cognitieve ontwikkeling van het kind.

Gezelschapsspellen = spel waarbij het om de gezelligheid gaat.

ICT-activiteit = spel waarbij gebruik wordt gemaakt van (spel) computer.

Muziek en dans = spel waarbij muziek en dans voorkomt.

Realistisch spel = spel gebaseerd op de realiteit.

Rollenspel = het naspelen van een bepaalde persoon, een rol spelen.

Spelend omgaan met voorwerpen = omgaan met realistische voorwerpen.

Thematisch spel = spel vanuit één centraal thema.

Begeleidingsvormen

Invoeger = De invoeger stapt later in het spel door te vragen of het mee mag doen of kan helpen.

Medespeler = De medespeler speelt samen met het kind, waarbij het kind wordt gevolgd in het spel.

Publiek = Het publiek kan buiten het spel de rol van de waarnemer aannemen, waarbij het non-verbaal laat merken wat het ziet.

Regisseur = De regisseur kan buiten het spel aanwijzingen of tips geven.

Spelleider = De spelleider kan plotseling nieuwe thema's of voorwerpen in het spel brengen, waardoor het kind genoodzaakt is, om te leren gaan met deze verandering en er weer nieuwe spanning in het verhaal zit.